

POLSKIE PISMO ENTOMOLOGICZNE

BULLETIN ENTOMOLOGIQUE DE LA POLOGNE

T. VIII,

31 grudnia 1929.

Zesz. 1—4.

Motyle okolic Zawiercia. II cz.

(Lepidoptera der Umgebung von Zawiercie).

Tablica X i XI w tomie VII-ym. — Tafeln X—XI im Bd. VII.

podali

LUDWIK i MARJAN MASŁOWSCY.

CYMATOPHORIDAE.

384. *Habrosyne derasa* L. Dość rzadki. W czerwcu i lipcu (do 9 VII) na przynętę lub światło. Przy hodowli ex ovo otrzymaliśmy w r. 1926 częściowo II pokolenie pomiędzy 28 VIII a 8 IX. Reszta okazów z tej samej hodowli wylęgła się w ciągu maja następnego roku.

385. *Thyatira batis* L. Nierzadki w czerwcu, lipcu, nawet wrześniu 15 IX, prawdopodobnie w 2 pokoleniach. Cmentarz, Cerefisko, Kądziałów.

386. *Cymatophora or* F. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju, czerwcu (do 24 VI), rzadziej w lipcu, sierpniu (do 13 VIII). Na przynętę lub hodowany z gąsienic, znajdujących pomiędzy sprzędnietymi liśćmi osiny (*P. tremula* L.). Bardzo zmienny w rysunku. Linja poprzeczna zwykle dobrze rozwinięta, rzadziej w zaniku. Najwyraźniejsze są poprzeczne pręgi nasadowe, które okazują wybitną tendencję do zlewania się w szerszy pas: 24 V 1924, 24 V 1926, Cerefisko, 3 VII 1926, 28 VII 1921 (światło). Linje środkowe i zewnętrzne często zanikają. Tło skrzydeł przednich u niektórych okazów jaśniejsze, siwawe: 24 V 1924 i 24 V 1926 Cerefisko; ab. *unimaculata* Aur. — z zanikiem plamki okrągłej, rzadki, e. l.: 19 i 22 II 1921 i 10 IV 1918; ab. *unifasciata* Spul. —

o zanikłych poprzecznych linjach falistych, za wyjątkiem nasadowych, zwykle ze sobą w czarny, szeroki pas połączonych; plamki: nerkowa i okrągła w częściowym zaniku, niewyraźne. E. l.: 5 IV 1918 i 24 V 1924 Cerefisko; ab. *albigenis* Warr. — przejściowe okazy, o jednostajnym, czarniawo-brunatno-szarem tle skrzydeł przednich i ściemnionych tylnych; na skrzydłach przednich jaszkrawo występują dobrze rozwinięte, jasne plamki: nerkowa i okrągła, e. l.: 8 VI 1916, 18 VI 1924 (cmentarz) i 1 VII 1924 (światło); ab. *flavistigmata* Tutt — 1 przejściowy okaz ♀ o jednostajnie szarawych skrzydłach przednich z bardzo niewyraźnym rysunkiem i żółto zabarwionej plamce nerkowej; plamka okrągła niewyraźna, żółtawa; ab. *fasciata* Teich. — 1 okaz ♀ e. l. 14 II 1921 o bardzo wyraźnych, poprzecznych linjach falistych, pozlewanych częściowo w 2 czarne pasy na polu nasadowym i środkowym skrzydeł przednich; ab. *discolor* Warr. — o jednostajnie brunatnawo-szarem tle z zanikłym rysunkiem, prócz plamek nerkowej i okrągłej, 1 okaz ♂ 27 VII 1923.

387. **C. fluctuosa** Hb. Posiadamy tylko 1 okaz ♂ złowiony przez dr. J. Kremky'ego w Lasach Porębskich 21 VII 1921.

388. **C. duplaris** L. Nierzadki w maju i lipcu, sierpniu (do 5 VIII) na przynętę w brzozowych laskach. Prawdopodobnie w 2 pokoleniach. Cmentarz, Kądziałów, Skalka; ab. *unipuncta* Spul. — z zanikiem dolnego czarnego punktu pośrodku skrzydeł przednich, 1 ♂ 18 VII 1921 Kądziałów.

389. **Polyploca flavicornis** L. Pospolity w marcu i kwietniu (do 17 IV) na Cerefisku i w Lasach Kromolowskich. Bardzo zmienny w rysunku, zwłaszcza w wyrazistości pręg poprzecznych, często będących w zaniku na skrzydłach przednich. Pręgi te są pojedyncze lub podwójne, zmienne zwłaszcza u nasady, gdzie bywa ich od 1—3. Plamki nerkowa i okrągła również ogromnie zmienne. Podobnie, jak u *C. or F.* występuje i tu: ab. *unimaculata* ab. nov. T. XI, fig. 12. — „Alae anticae solum una rotunda macula. Macula reniformis nulla“. — Skrzydła przednie z jedną tylko plamką okrągłą, plamki nerkowej brak zupełnie, pospolita forma; ab. *obsoleta* Masłowski — 1 okaz ♂ 15 III 1920 Cerefisko, jest zupełnie pozbawiony plamek nerkowej i okrągłej; ab. *confluens* Klem. — pospolicie występująca forma o plamkach nerkowej i okrągłej zlanych w jedną dużą, podługową plamę.

BREPHTIDAE.

390. **Brephos parthenias** L. Pospolity w laskach brzozowych w marcu i kwietniu (do 11 IV). Cerefisko, Skalka. Bardzo zmienny w rysunku. Czarna plamka środkowa na skrzydłach tylnych stoi oddzielnie lub jest często połączona z czarnem dolnym polem trójkątnym a nierzadko i z brzegiem górnym w jednolitą przepaskę. Obfitość białych plam i cieniowań na skrzydłach przednich bardzo rozmaita; ab. *obscura* Prout — z zanikiem białych plam na skrzydłach przednich, dość liczna forma, u jednego okazu ♂ brak białych plam także i na odwrotnej stronie skrzydeł; ab. *szymańskii* Isaak ab. nov. T. XI, fig. 13. — „Alae anticae pallidiores, posticae omnes flavae sine nigra fascia“. — Posiadamy 1 okaz ♀, pochodzący ze zbiorów b. Szkoły Powszechnej Tow. Akc. „Zawiercie“, określony podług etykietyki ś. p. Jul. Isaaka, jako „ab. *szymańskii* Isaak“. Okaz ten ma jednostajnie jasno-brunatno-szare, słabo rysowane skrzydła przednie i prawie całkowicie pomarańczowo-żółte tylne skrzydła, na których pozostała jedynie ściemniona nasada i mała, słabo widoczna, czarna plamka pośrodku. Daję formę tej podajemy ze względu na to, że nie jest nam dokładnie wiadomem, czy i gdzie została ona przez ś. p. Jul. Isaaka opisana.

391. **B. nothum** Hb. Pospolity w marcu i kwietniu (do 17 IV), Cerefisko. Zwykle unosi się nad osinami lub siada na kwitnących kółkach kwiatowych *S. caprea* L., na których dotychczas *B. parthenias* L. nie zauważyliśmy. Skrzydła przednie u ♂♂ czasami silniej srebrzysto-przyprószone, podobnie jak u ♀♀. Czarna plamka środkowa skrzydeł tylnych stoi oddzielnie lub też jest połączona z dolnym trójkątnym polem i brzegiem górnym w jedną przepaskę, wyraźną zwłaszcza u 1 okazu ♀ 17 IV 1924 Cerefisko. Inny okaz ♀ 11 IV 1920 Cerefisko, ma skrzydła przednie bardzo jasne, srebrzysto-białawo-szare, od których wyraźnie odbija czarny poprzeczny pas przy nasadzie.

GEOMETRIDAE.

392. **Geometra papilionaria** L. Pospolity w czerwcu i lipcu (do 24 VII). Lasy Porębskie i Kromińskie. W barwie zasadniczej rozróżnić można dwa odcienie: czysto-zielony i niebieskawo-zielony (zwłaszcza 1 okaz ♀ e. l. 29 V 1920); ab. *deleta*

Burr. — 1 ♀ e. l. 4 IV 1920 pozbawiona jest zewnętrznego szeregu białych plamek na obu parach skrzydeł.

393. **Nemoria viridata** L. 2 okazy ♀: 20 VI 1922 Cerefisko i 29 VII 1917 Skalka.

394. **Hemithea strigata** Muell. 1 ♂ znęcony do światła 7 VII 1926.

395. **Thalera fimbrialis** Scop. Dość pospolity w lipcu, nawet sierpniu (do 4 VIII) na wrzosowiskach, Józefów, Kądziałów.

396. **T. putata** L. Bardzo pospolity w maju i czerwcu (do 15 VI) w lasach porośniętych *V. myrtillus* L.

397. **T. lactearia** L. Nierzadki w czerwcu, nawet początku lipca. 10 VI 1921 i 1922, 12 VI 1921, 24 VI 1922 Cerefisko i 2 VII 1922 Kądziałów.

398. **Acidalia similata** Thnbg. Pospolity w lipcu (do 29 VII) na łąkach. Cerefisko, Skalka. Nieco zmienny w natężeniu barwy tła. Strzępina czasami jaśniejsza żółto-brunatna.

399. **A. ochrata** Scop. 1 okaz ♂, pochodzący ze zbiorów b. Szkoły Powszechnej T-wa Akc. „Zawiercie“.

400. **A. muricata** Hufn. Nierzadki na łąkach i wrzosowiskach w lipcu (do 28 VII). Lasy Kromołowskie, Kądziałów, 19 VII 1921, 21 VII 1920 i 1921, 28 VII 1921.

401. **A. dimidiata** Hufn. 3 okazy: 13 VII 1926 (na światło), 21 VII 1922 Józefów i 22 VII 1921 Skalka. Okaz ♂ 21 VII 1922 z Józefowa jest słabiej rysowany, pozbawiony ciemnych cieniowań przybrzeżnych i ciemnej środkowej pręgi poprzecznej; ab. *delictata* Prout — jeden okaz, pozbawiony charakterystycznej ciemnej plamy na skrzydł. przedn., schwytany został przez dr. J. Kremky'ego na Skalce 22 VII 1921.

402. **A. virgularia** Hb. Tylko 1 ♂ złowiony w Pilicy (Czarny Las) 8 VII 1918.

403. **A. pallidata** Bkh. Nierzadki w maju i czerwcu w Strzegowej za Smoleniem i w Czarnym Lesie pod Szczekocinami. 29 V 1923, 9 VI 1924. W r. 1925 z hodowli ex ovo otrzymaliśmy 2 okazy ♀♀ 2-go pokolenia 29 VIII i 4 IX.

404. **A. straminata** Tr. Nierzadki w czerwcu i lipcu (do 18 VII) na wrzosowiskach w Lasach Kromołowskich i na Kądziałowie. Lata nad wieczorem.

405. **A. herbariata** F. Bardzo pospolity w mieszkaniach w 2 pokoleniach: od marca (od 22 III) do czerwca (do 30 VI) i w sierpniu,

a nawet początku września. Bardzo zmienny w rysunku i wielkości.

406. **A. dilutaria** Hb. Nierzadki w lipcu w Strzegowej za Smoleniem: 8 VII 1924 i 18 VII 1923.

407. **A. humiliata** Hufn. 1 okaz ♂ znęcony do światła 20 VII 1924.

408. **A. inornata** Hw. Nierzadki w lipcu (do 29 VII), Strzegowa, Kądziałów, Skałka, Lasy Kromołowskie, Słupia pod Szczekocinami. Ton ubarwienia żółtawy lub zielonawy, rysunek linii poprzecznych i czarnych punktów często w zaniku, zwłaszcza u 1 ♂ 22 VII 1921 Skałka. Okaz ♀ 4 VII 1923 pozbawiony jest również czarnych punktów pośrodku skrzydeł ale zato wyraźnie rysowany.

409. **A. deversaria** HS. 2 okazy, 18 VII 1923, Smoleń, Strzegowa. Od *A. aversata* L. ab. *spoliata* Stgr. okazy te różnią się kształtem falistej poprzecznej czarnej linii na polu zewnętrznym skrzydeł przednich, która u *A. deversaria* HS. jest słabo zagięta przy brzegu ramiennym, zaś u *A. aversata* L. ab. *spoliata* Stgr. tworzy w tym miejscu ostry kąt. Od *A. inornata* Hw. odróżnić można *A. deversaria* HS. obecnością czarnych punktów na strzępinie skrzydeł, których brak u poprzedniego gatunku.

410. **A. aversata** L. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju, czerwcu (do 29 VI) i lipcu, sierpniu. Lasy Kromołowskie, Kądziałów, Cerefisko, Słupia pod Szczekocinami; ab. *spoliata* Stgr. — bez ciemnej środkowej przepaski, pospolitszy od formy typowej; okaz ♀ 1 VII 1923 Kądziałów, bardzo silnie rysowany, posiada cienką ciemną przepaskę poprzeczną pośrodku obu par skrzydeł; ab. *aurata* Fuchs — 1 ♀ e. l. 26 V 1921, ma ciemne, wybitnie jednostajnie ochrowo-żółte tło skrzydeł.

411. **A. emarginata** L. Dość pospolity w lipcu i początku sierpnia, 27 VII i 3 VIII 1921 Skałka i 2 VIII 1924 (na światło). 1 okaz ♀ 27 VII 1921 ze Skałki ma tło, a zwłaszcza zewnętrzną połowę obu par skrzydeł, rdzawo-brunatno zabarwione.

412. **A. rubiginata** Hufn. Dość pospolity w 2 pokoleniach: w maju i lipcu, sierpniu (do 10 VIII). Cmentarz, Skałka i znęcany do światła lampy; ab. *ochraceata* Stgr. — 1 ♀ 25 VII 1921 ma tło wybitnie jasne, ochrowo-żółtawe.

413. **A. marginepunctata** Göze. Dość pospolity na światło

lub na pniach drzew i płotach w ogrodach. W 2 pokoleniach: w maju, czerwcu (do 17 VI) i lipcu, sierpniu (do 20 VIII).

414. **A. fumata** Stph. Pospolity w czerwcu i początku lipca (do 10 VII) na pniach drzewnych lub pod liśćmi *V. myrtillus* L. Kądziałów, Lasy Kromołowskie. Zmienny w gęstości brunatnego przypróśnienia skrzydeł, czasem słabo widocznego (1 ♀ 10 VII 1923 Kądziałów) i wyrazistości rysunku linii poprzecznych, u okazu ♂ 2 VII 1926 z Lasów Kromołowskich, zupełnie niewidocznych.

415. **A. remutaria** Hb. Dość pospolity w maju i czerwcu (do 15 VI) na Kądziałowie. Typowa forma o żółtawem tle i wyraźnym brunatnym rysunku falistych linii poprzecznych dość rzadka. Pospoliciej trafiają się okazy o białawem tle i niewyraźnych liniach, przyczem brzeg obu par skrzydeł jest zupełnie pozbawiony rysunku. Czarne punkty na strzępinie skrzydeł przednich rzadko tylko widoczne, częściej brak ich zupełnie. Okaz ♂ 5 VI 1922 Kądziałów, jest znacznie mniejszy od normalnych; ab. *extirpata* Fuchs — 1 okaz ♂ jednolicie żółtawo-biały bez rysunku, z wyjątkiem niewyraźnego czarnego punktu pośrodku skrzydeł tylnych.

416. **A. immutata** L. Pospolity w lipcu i sierpniu (do 15 VIII) na mokrych łąkach. U ♀ ♀ brunatne linie poprzeczne często prawie zupełnie zanikają (29 VII 1917 Skalka). W r. 1920 hodując ex ovo otrzymaliśmy 1 okaz ♀ 2-go pokolenia 8 X.

417. **A. strigilaria** Hb. Pojedynczo w lipcu w Lasach Kromołowskich i w Czarnym Lesie za Pilicą, 4 VII 1920, 18 VII 1923, 29 VII 1917.

418. **A. ornata** Scop. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju, czerwcu (do 9 VI) i lipcu, sierpniu (do 9 VIII), pospoliciej w 2-gim pokoleniu. Rysunek brzegowy skrzydeł często w częściowym zaniku, zwłaszcza u okazu ♂ 22 VII 1921 Skalka. Okaz ♀ 27 VII 1921, T. XI, fig. 16, z tejże miejscowości ma przeciwnie obie pary skrzydeł jednolicie i dość szeroko szaro-brunatno obwiedzione. 1 ♀ z Pilicy (Czarny Las) 2 VI 1922 poza normalnym wyraźnym rysunkiem, posiada jeszcze dodatkową ciemną pręgę poprzeczną, ciągnącą się środkiem obu par skrzydeł.

419. **Codonia pendularia** Cl. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju (do 12 V) i lipcu (do 18 VII) w brzożowych laskach. Bardzo zmienny w wyrazistości rysunku i przypróśnieniu skrzydeł; ab. *depulsa* Bastelb. — 2 okazy, 2 i 5 V 1920, Lasy Kromołowskie, posiadają bardzo niewyraźną, prawie w zaniku, czerwona-

otoczkę środkowych punktów na skrzydłach; ab. *unicoloria* Lambill., 2 ♂♂ e. l.: 19 i 21 I 1920 mają słabo przyprószone, białawe tło skrzydeł.

420. **C. orbicularia** Hb. Tylko 2 okazy ♂♂, złowione w czerwcu 1915 r. i 5 VIII 1927.

421. **C. punctaria** L. Dość pospolity w 2 pokoleniach: w maju (do 31 V) i lipcu, sierpniu (do 23 VIII) w dębowych laskach. Cerefisko, Skalka. Ogromnie zmienny w wyrazistości rysunku i ciemnego przyprószenia skrzydeł. Ciemne plamy brzegowe na skrzydłach przednich często w zupełnym zaniku. 1 okaz ♂ 16 V 1916, jasny, słabo przyprószone, posiada jako jedyny rysunek środkową pręgę poprzeczną. Tło bardziej szarawe lub więcej ochrowo-żółte. 2-gie pokolenie naogół mniejsze wzrostem i jaśniej ubarwione; ab. *foliata* Fuchs — 1 okaz ♂ z ciemnym pasem przybrzeżnym na obu parach skrzydeł, powstałym ze zlania się z sobą poszczególnych plam brzegowych.

422. **C. linearia** Hb. 1 okaz ♀ schwytany 8 V 1921 w Lesie Bukowym za Ogrodzieńcem. Ze złożonych jajeczek wyhodowaliśmy na dębie (*Quercus* sp.) 2 okazy letniego pokolenia należące do ab. (gen. aest.) *strabonaria* Z., o znacznie ciemniejszym, brunatnawo-ochrowym tle skrzydeł, z czerwonym odcieniem.

423. **Rhodostrophia vibicaria** Cl. 1 ♂ 30 VI 1922 Lasy Kromińskie.

424. **Timandora amata** L. Dość pospolity w 2 pokoleniach: w maju i lipcu, sierpniu (do 17 VIII). 1 okaz ♂ e. l.: 11 VII 1916, ma różowy brzeg skrzydeł znacznie szerszy, niż u okazów normalnie ubarwionych.

425. **Lythria purpuraria** L. Mniej liczny od następnego gatunku, w lipcu i sierpniu (do 21 VIII), rzadziej na wiosnę w 1-szem pokoleniu. Cerefisko, Ogrodzieniec, Las Bukowy; ab. *conjunctiva* Prout — 1 okaz ♂ 24 VII 1918, Cerefisko, o pręgach poprzecznych skrzydeł przednich zbliżonych do siebie pośrodku brzegu pachowego; ab. *meevesi* Lampa — 1 ♂ 3 VIII 1917 i 1 ♀ 15 VIII 1921, o bardzo niewyraźnych pręgach poprzecznych na skrzydłach przednich.

426. **L. purpurata** L. Bardzo pospolity wszędzie w 2 pokoleniach, w kwietniu, maju i lipcu (do 21 VII); gen. vern. *demaisioni* Prout jest mniejsza i ciemniej ubarwiona; ab. *communiarea*

Romaniszyn — 1 ♂ z 1915 r. i 2 ♀♀ ex ovo 5 III i 27 IV 1922, o całkowicie purpurowo-czerwonych skrzydłach przednich, z wyjątkiem szaro-zielonawego brzegu zewnętrznego, 1 przejściowy okaz ♂, 6 V 1923, Skałka, ma skrzydła przednie ponadto szaro-oliwkowo przyprószone; ab. *confluens* Oberth. — 1 ♂ i ♀ o szerokich i częściowo ze sobą połączonych czerwonych pręgach poprzecznych na skrzydłach przednich; ab. (var.) *rotaria* Fuchs — 1 okaz ♂ 19 V 1912, Skałka, ma jednostajnie szaro-oliwkowe tło skrzydeł przednich, prawie bez czerwonego rysunku poprzecznych pręg, spód skrzydeł zupełnie bez rysunku, jednostajnie żółtawy.

427. **Ortholita plumbaria** F. Nierzadki, głównie na wapiennym podłożu, w 2 pokoleniach: w maju (do 31 V) i lipcu (do 15 VII). Strzegowa, Pilica (Czarny Las), Cerefisko. Linje poprzeczne na skrzydłach przednich czasami mniej wyraźne (1 ♀ 8 VII 1924 Smoleń, Strzegowa); ab. *luridaria* Bkh. — 1 ♀ o wybitnie jednostajnie ciemno-szarem tle skrzydeł przednich, złowiona na Cerefisku w r. 1924.

428. **O. cervinata** Schiff. 1 ♂ znęcony do światła lampy 4 IX 1924.

429. **O. limitata** Scop. Bardzo pospolity wszędzie w lipcu i sierpniu (do 20 VIII). 2 ♂♂, 20 VII 1925, mają tło obu par skrzydeł mniej silnie brunatno-żółto ubarwione, a wpadające natomiast w jednostajniejszy, ciemno-szary odcień.

430. **O. moeniata** Scop. 2 okazy ♀♀, z tych jedna z Zawiercia, druga z Myszkowa (22 VIII 1923). Okaz z Zawiercia ma tło ubarwienia skrzydeł bardziej brunatne, niż szare.

431. **O. bipunctaria** Schiff. Pospolity na podłożu wapiennym w lipcu (do 24 VII). Pilica (Czarny Las), Las Bukowy, Cerefisko.

432. **Minoa murinata** Scop. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju i początku czerwca (do 9 VI) i lipcu, sierpniu (do 15 VIII). Bardziej na suchszym wapiennym podłożu. Pilica (Czarny Las), Smoleń (Strzegowa), Las Bukowy za Ogrodzieńcem. Niektóre okazy jaśniej ubarwione, szaro-brunatnawo-białe tworzą przejścia do ab. *cinerearia* Stgr.

433. **Lithostege farinata** Hufn. Rzadki. 3 okazy, złowione w czerwcu.

434. **Anaitis praeformata** Hb. Ściśle lokalny. Znajduje się tylko na skalistych wzgórzach jurajskich za wsią Strzegową pod

Smoleniem. Lata w lipcu. Okazy duże, normalnie ubarwione — 8, 15 i 18 VII 1923.

435. **A. plagiata** L. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju, początku czerwca i lipcu, sierpniu (do 28 VIII). Cerefisko, Skałka, Lasy Kromolowskie, Smoleń (Strzegowa), Pilica (Czarny Las); ab. *tangens* W. Fritsch — o połączonych pośrodku przepaskach środkowych skrzydeł przednich, przez co odnośne pole pomiędzy nimi podzielone jest na 2 trójkąty 1 ♀ VI 1921 i 1 ♀ przejściowa 17 VIII 1924.

436. **Lobophora carpinata** Bkh. Pospolity na pniach drzew w marcu i kwietniu (do 24 IV). Cerefisko. Rysunek wyraźniejszy lub w zaniku, tło ciemniejsze, szare lub białawe. 1 ♀ 31 III 1920 ma jasne, białawe tło z brązowym odcieniem. Rysunek zredukowany, za wyjątkiem dwu środkowych pręg poprzecznych na skrzydłach przednich. Inny okaz ♀ 13 IV 1923 Cerefisko, o bardzo niewyraźnym rysunku i wybitnym brązowym odcieniu tła, jest bardzo mały, sięga bowiem nieco więcej, niż połowy wielkości okazów normalnych.

437. **L. halterata** Hufn. Dość pospolity w tych samych miejscach, co poprzedni, w kwietniu i maju (do 22 V). Również zmienny w wyrazistości rysunku.

438. **Anisopteryx aceraria** Schiff. Pospolity w końcu października i listopadzie (do 14 XI) na Cerefisku. ♀ ♀ siedzą na pniach drzew. Gąsienice licznie na dębach, w czerwcu.

439. **A. aescularia** Schiff. Tylko 1 ♂ na pniu drzewa 21 III 1921. Pozatem spostrzeżony w marcu 1919 r.

440. **Operophtera boreata** Hb. Pospolity w październiku i pierwszej połowie listopada. ♀ ♀ siedzą na słonecznej stronie pni drzewnych, przeważnie brzoź; ab. ♂ *fasciata* Petersen — o wyraźnej przepasce poprzecznej, ciągnącej się środkiem obu par skrzydeł, 2 okazy: 25 X 1925 i X 1916 Cerefisko; ab. ♂ *isaaki* Isaak, ab. nov. T. XI, fig. 14 — „Alae anticae in media parte clariores, in margine et basi brunneo-obscuriores“ — 2 okazy, z tych jeden przejściowy, 25 X 1915 Cerefisko, o skrzydłach przednich pośrodku zupełnie bez rysunku, jasno-szarych, zaś przy nasadzie i przy brzegu zewnętrznym całkowicie szaro-brązowych; ab. ♂ *pygmaeata* Isaak, ab. nov. T. XI, fig. 15 — „Minor, colore pallidiore“ — bardzo małe, słabo rysowane okazy, u jednego z nich rysunek zewnętrznego pola skrzydeł przednich

znajduje się w zaniku, 26 X 1915 i 1916, 28 X 1923. Nazwy: ab. *isaaki* Isaak i ab. *pygmaeata* Isaak podajemy za ś. p. Jul. Isaakiem z etykiet motyli, znajdujących się poprzednio w zbiorze b. Szkoły Powszechnej Tow. Akc. „Zawiercie”. Odnośne diagnozy form powyższych pomieszczamy w pracy niniejszej wobec braku wiadomości, czy i gdzie zostały one przez ś. p. Jul. Isaaka opisane.

441. **O. brumata** L. Pospolity w październiku i listopadzie (do 11 XI) na pniach drzew i płotach, głównie w ogrodach. ♀♀ znaleźć można rankami na słonecznej stronie pni drzewnych; ab. *hyemata* Huen. — 1 okaz 5 X 1926 o wybitnie czarniawo zaciemnionem środkowem polu skrzydeł przednich i z wyraźną ciemną przepaską na tylnych, tło naogół również ściemnione; ab. *unicolor* Lambill, kilka okazów o skrzydłach przednich prawie bez rysunku lub tylko z niewyraźnymi zaczątkami tegoż.

442. **Triphosa dubitata** L. Pojedynczo, zwykle na wiosnę, na światło lub na kotkach kwiatowych *S. caprea* L. Wszystkie posiadane przez nas okazy pozbawione są w ubarwieniu czerwonych cieniowań, tło jest jednostajniejsze, brunatnawo-szarawe, przez co okazy te tworzą przejście do ab. *cinereata* Steph., której to formie odpowiadają również nieco mniejszym wzrostem.

443. **Eucosmia certata** Hb. Pojedynczo na światło w kwietniu (29 IV 1922) i lipcu (20 VII 1920), skąd możnaby wnioskować o występowaniu 2 pokoleń, o czym wzmianki w literaturze nie znaleźliśmy.

444. **E. undulata** L. Pospolity wszędzie w czerwcu i początku lipca (do 7 VII) w lasach, porośłych *V. myrtillus* L. Zmienny w rysunku. Linje faliste pośrodku skrzydeł przednich wykazują skłonność do zlewania się w mniej lub więcej szeroki ciemny pas: ab. *subfasciata* Reut., 1 ♀ 25 VI 1918 Kądziałów posiada wyraźny ciemny pas, obramowany kolorem tła, pośrodku skrzydeł przednich; ab. *nordströmi* Bryk (Int. Ent. Ztschrft XIV 1920 — 21, p. 183, T. I) — 1 ♂ 14 VI 1920 Kądziałów posiada pośrodku skrzydeł przednich jasny, białawy pas, powstały wskutek zaniku brunatnych linii falistych.

445. **Scotosia vetulata** Schiff. Dość pospolity w gęstych krzewach w Strzegowej za Smoleniem w czerwcu i lipcu (do 15 VII).

446. **S. rhamnata** Schiff. Ściśle zlokalizowany na skalistych wzgórzach za Strzegową (Smoleń), w lipcu: 15 i 18 VII 1923.

447. **Lygris prunata** L. Pospolity w lipcu i sierpniu (do 17 VIII) w ogrodach. Chętnie przylatuje do światła. Bardzo zmienny w ubarwieniu. Tło pasów i plam jest czasami ciemniejsze, czarniawo-brunatne. Pole zewnętrzne i jaśniejszy, wąski pasek pomiędzy nasadą, a poprzecznym pasem środkowym na skrzydłach przednich są u okazu ♂ 2 VIII 1921 prawie zupełnie białe, bez rysunku. U wielu innych okazów miejsca te są silnie rysowane i ciemno cieniowane 18 VII 1924 Smoleń (Strzegowa) i e. l. 20 VII 1920; ab. *constricta* Strand — środkowy, ciemno-brunatny pas pośrodku ukośnie przedzielony dość szeroką jasną przepaską koloru tła, głównie z okolic górzystych, 18 VII 1925, 17 VIII 1924 Smoleń (Strzegowa), 5 VIII 1926 Zawiercie (na światło).

448. **L. testata** L. Dość pospolity na wrzosowiskach w miejscach wilgotnych w lipcu i sierpniu (do 30 VIII). Lasy Kromińskie i Porębskie. 1 okaz ♂ e. l. 21 VII 1920 ma tło nieco ciemniejsze, z szarawym odcieniem.

449. **L. populata** L. Pospolity wszędzie w czerwcu i lipcu (do 25 VII). Wiele ♂♂ ma ciemniej niż zwykle cieniowane skrzydła przednie, a zwłaszcza ciemno wypełniony poprzeczny pas środkowy, tworząc niejaki przejścia do ab. *musauaria* Frr.

450. **Larentia dotata** L. Pospolity ale lokalny na wzgórzach za wsią Strzegową (Smoleń), a także, choć rzadziej, na Cerefisku, w lipcu 8 VII 1924 i 18 VII 1923 Strzegowa, e. l. 3 VII 1922 Cerefisko. 1 okaz ♂ 18 VII 1923 Strzegowa, ma wybitnie ciemny, czarniawo-brunatny rysunek. Okaz ten ma również brzeg zewnętrzny skrzydeł przednich dość szeroko przyciemniony; ab. *deleta* Strand — okazy o zanikłym rysunku, zwłaszcza na zewnętrznym polu skrzydeł przednich, 1 okaz ma skrzydła prawie jednostajnie żółte, bez rysunku 18 VII 1923 Strzegowa.

451. **L. fulvata** Forst. Dość liczny w lipcu (15 i 18 VII 1923) w Strzegowej za Smoleniem. W Zawierciu tylko 1 okaz ♂ 21 VII 1923.

452. **L. ocellata** L. Dość pospolity wszędzie w 2 pokoleniach: w maju i czerwcu (do 21 VI) i lipcu, sierpniu (do 22 VIII).

453. **L. bicolorata** Hufn. Nierzadki w lipcu i początku sierpnia. 15 VII 1925 (na światło), 19 VII 1925 Kądziałów, 24 VII 1921 Kądziałów, 27 VII 1921 Skalka i 6 VIII 1916. Większość okazów posiada mniej wyraźnie ciemny brzeg obu par skrzydeł, zwłaszcza u 1 okazu ♀ (6 VIII 1916) zaciemnienie to na skrzy-

dłach tylnych jest w zupełnym zaniku; ab. *completa* Rbl. — brunatna plama pośrodku brzegu ramiennego skrzydeł przednich przedłuża się w rodzaj poprzecznej przepaski wskutek powstania podobnych plamek (2—3) na brzegu wewnętrznym (dolnym) pośrodku, 2 okazy.

454. **L. variata** Schiff. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju, czerwcu (do 29 VI) i lipcu, sierpniu (do 10 VIII). Bardzo zmienny w kolorze tła, ciemniej lub jaśniej oliwkowo-brunatnego lub oliwkowo-szarego, a nawet białawego, co stanowi cechę przejściową do ab. *stragulata* Hb.; ab. *interrupta* Schaw. — środkowa przepaska poprzeczna na skrzydłach przednich okazuje skłonność do rozdzielania się w środkowej i dolnej części na drobne owalne plamki lub nawet zupełnie pośrodku się przerywa: 1 ♂ 10 VII 1923 Cerefisko; ab. *obeliscata* Hb. — bardzo liczna forma o szaro-brunatnym tle skrzydeł przednich i niewyraźnym rysunku, forma ta łączy się z typową całym szeregiem przejściowych okazów o tle jaśniejszym i wyraźniejszym rysunku; ab. *stragulata* Hb. — 1 ♂ 15 VII 1923 Strzegowa (Smoleń) ma tło skrzydeł przednich białe z żółtawym odcieniem, przepaska środkowa pośrodku przerywana. Okaz bardziej typowy dla tej formy, z przepaską środkową zaznaczoną jedynie jako plama na brzegu ramiennym skrzydeł przednich, złowiliśmy na Kądzielowie.

455. **L. juniperata** L. Pospolity na jałowcach (*Juniperus communis* L.) we wrześniu i październiku (do 10 X). Niektóre ♂♂ słabiej rysowane, bledsze i mniejsze, zbliżone są wyglądem do ♀♀: 2 i 4 X 1921 Centurja; ab. *divisa* Strand — z rozdzieloną przepaską środkową przy brzegu dolnym skrzydeł przednich, 1 okaz ♀ 10 X 1920 Józefów; ab. *minor* Masłowski — kilka małych, słabo rysowanych okazów, przeważnie ♀♀, sięgających zaledwie $\frac{2}{3}$ wielkości okazów normalnych, forma ta zdaje się być lokalną na wzgórzach piaszczystych, 3 X 1921 Blanowska Góra.

456. **L. truncata** Hufn. Pospolity w 2 pokoleniach: w czerwcu i lipcu, sierpniu i wrześniu (do 25 IX). 1-e pokolenie znacznie liczniejsze. Bardzo zmienny pod względem wyrazistości rysunku, a zwłaszcza obfitości rdzawo-brunatnego ubarwienia na zewnętrznej stronie skrzydeł przednich. U 3 okazów 2-go pokolenia (e. o. 16 i 22 VIII) jest ono silnie zredukowane; ab. *centumnotata* Schultz — o białym, bez rysunku, środkowym polu skrzydeł

przednich, 20 VI 1916, 24 VI 1918, 30 VI 1920, 28 VI 1923 Kądziałów.

457. **L. citrata** L. 1 okaz ♂, 11 IX 1920 Lasy Kromolowskie; ab. *immanata* Haw. — 2 okazy ♀ ♀, 22 VIII 1920 i 25 IX 1924 Kądziałów, mają czarniawo wypełnione środkowe pole skrzydeł przednich. — Charakterystycznym jest, że gatunek ten łowiśmy jak dotąd tylko we wrześniu.

458. **L. viridaria** F. Dość pospolity w czerwcu i lipcu (do 21 VII) na Kądziałowie. W rysunku dość stały, natomiast zielone tło skrzydeł przednich bardzo szybko zmienia się na oliwkowo-żółtawe w rozmaitych odcieniach i takie okazy najczęściej się trafiają.

459. **L. fluctuata** L. Bardzo liczny od kwietnia do września (19 IV — 5 IX), prawdopodobnie w 2 pokoleniach. Bardzo zmienny w kolorze tła szarawego lub białawego i wyrazistości rysunku poprzecznych linii falistych, głównie zaś środkowej ciemno-brunatnej plamy na brzegu ramiennym skrzydeł przednich. Plama ta jest wyraźnie od dołu ucięta lub też mniej lub więcej wydłużona w poprzeczny pas, sięgający często do dolnego brzegu skrzydeł; ab. *abstersata* H. Schöff. — okazy przejściowe z mniej lub więcej wyraźną przepaską środkową na skrzydłach przednich, pospolita forma, 20 VII 1925 i 4 VIII 1924; ab. *neapolisata* Mill. — okazy o tle wybitnie szarem, gęsto poprzecznie prążkowanym, 6 VIII 1923 Słupia pod Szczekocinami, 7, 10 i 18 VIII 1924 Zawiercie (na światło lampy); ab. *sempionaria* Raetzen — 2 bardzo małe i słabo rysowane okazy, sięgające do $\frac{2}{3}$ wielkości normalnej: 4 i 10 VIII 1924; ab. *semifasciata* Huen. — 1 ♂ 26 V 1924 o jednostajnie szarem, mało prążkowanym tle, ma ciemno-brunatny rysunek plam bardzo silnie zredukowany. Z środkowej plamy na brzegu ramiennym skrzydeł przednich pozostała tylko wąska, wydłużona plamka.

460. **L. parallelolineata** Retz. Nierzadki w sierpniu i wrześniu. 27 VIII 1921 Skałka, 5 IX 1926, 10 IX 1916 Zawiercie (Park fabryki Huldzyńskiego).

461. **L. montanata** Schiff. Dość pospolity w czerwcu (do 28 VI) na Kądziałowie, Skałce i wzgórzach za Strzegową (Smoleń). Środkowa przepaska skrzydeł przednich często jaśniej wypełniona.

462. **L. suffumata** Hb. 1 okaz ♂, 21 V 1920 Kądziałów,

o tle skrzydeł przednich białem, w miejsce żółtawego, przez co odpowiada ab. *carringtoni* Rbl.

463. **L. quadrifasciaria** Cl. W czerwcu i lipcu. Dość rzadki. 25 VI 1918 Kądziałów, 8 VII 1924 Strzegowa (Smoleń). W roku 1920 otrzymaliśmy z hodowli ex ovo okazy 2-go pokolenia pomiędzy 28 IX a 5 XI. Środkowa przepaska skrzydeł przednich u niektórych okazów wyraźnie szaro wypełniona. 1 okaz ♀ (e. o. 1 XI 1920) ma wybitnie ciemno-brunatne zabarwienie zewnętrz nego pola skrzydeł przednich oraz ciemniej szare skrzydła tylne.

464. **L. ferrugata** Cl. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju (do 25 V) i lipcu, sierpniu (do 13 VIII). Zmienny w kolorze brunatnego pasa środkowego skrzydeł przednich, który jest często ciemniejszy, czarniawo-brunatny, tworząc okazy przejściowe do ab. *unidentaria* Hw. Pas ten posiada również często wyraźny rysunek czarnych linii poprzecznych. 1 okaz ♂ 16 VII 1926 posiada pas poprzeczny skrzydeł przednich wewnątrz oliwkowo wypełniony, a tylko po brzegach brunatny. — 1 ♂ 28 VII 1925 jest całkowicie pozbawiony brunatnego pasa poprzecznego oraz prawie zupełnie pozostałego rysunku tak, że wydaje się jednostajnie szarawy. Podobny okaz złowiliśmy 27 VII 1926, lecz z wyraźniejszym rysunkiem i zaczątkiem poprzecznego pasa przy brzegu ramiennym skrzydeł przednich; ab. *unidentaria* Hw. — prawie identyczny z poprzednią typową formą, różni się od niej bardziej ciemnym, szaro-czarniawym pasem poprzecznym i takimiż plamkami w górnej części brzegu ramiennego skrzydeł przednich oraz brunatno-pomarańczowym cieniowaniem i liniami na zewnętrznym polu tychże skrzydeł; ab. *unidentaria* Hw. — *coarctata* Prout, czarniawy pas środkowy skrzydeł przednich zredukowany do znacznie węższej poprzecznej przepaski, 1 ♂ 27 VII 1921.

465. **L. spadicearia** Bkh. Złowiliśmy zaledwie 4 okazy: 1 ♂ 19 V 1921 Łasy Kromołowskie, 1 ♀ 22 VI 1926 Strzegowa (Smoleń) i w tejże miejscowości 2 ♀ ♀ z 2-go pokolenia 9 VIII 1925.

466. **L. designata** Rott. Pojedynczo w czerwcu i lipcu. Okaz ♀ z 13 VIII 1917 należy prawdopodobnie do 2-go pokolenia. 3 okazy ♀ ♀ mają wewnętrzne pole poprzecznego pasa skrzydeł przednich bez rysunku, brunatnawe, u jednego okazu bardziej różowawe; ab. *coarctata* Prout — 1 okaz ♀ o bardzo wąskiej przepasce środkowej na skrzydłach przednich.

467. **L. fluviala** Hb. 3 okazy na światło lampy: 2 ♂ ♂ 20 VII

1923 i 6 VIII 1925 i 1 ♀ 14 VIII 1925. Okaz ♂ 20 VII 1923 pozbawiony jest ciemnej przepaski poprzecznej pośrodku skrzydeł przednich.

468. **L. vittata** Bkh. Dość pospolity na światło w 2 pokoleniach: w maju i początku czerwca (do 10 VI) i lipcu, sierpniu (do 18 VIII).

469. **L. dilutata** Schiff. 3 okazy: 1 ♂ 7 X 1918, Zawiercie i 2 ♀ ♀ 1 XI 1920, Cerefisko.

470. **L. autumnata** Bkh. Dość pospolity we wrześniu i październiku (do 24 X) głównie na Kądzielowie; ab. *gueneata* Prout, 1 okaz ♀, 2 X 1916, zbliża się do tej formy, jest bowiem wybitnie srebrzysto-szaro ubarwiony i ma silnie zaznaczone ciemne pręgi poprzeczne na brzegu ramiennym skrzydeł przednich.

471. **L. frustata** Tr. 1 ♀ 18 VII 1923 Smoleń (Strzegowa).

472. **L. galiata** Hb. Nierzadki, szczególnie w Strzegowej (Smoleń) w 2 pokoleniach: w maju i lipcu (do 20 VII).

473. **L. rivata** Hb. Nierzadki (w r. 1926 dość licznie) w Strzegowej za Smoleniem w końcu maja, czerwcu, nawet lipcu (do 18 VII). W r. 1926 z hodowli ex ovo otrzymaliśmy 1 okaz 2-go pokolenia: 11 VIII. Pozostała część okazów z tej samej hodowli legła się w kwietniu i maju 1927 r.

474. **L. sociata** Bkh. Pospolity od maja do lipca, w 2 pokoleniach. 2 okazy e. o.: 13 i 19 VII 1920 mają wybitnie brunatne ubarwienie, występujące wyraźnie zwłaszcza na zewnętrznym polu skrzydeł.

475. **L. albicillata** L. Nierzadki w końcu maja i czerwcu, lipcu (do 16 VII) na Kądzielowie.

476. **L. hastata** L. Nierzadki w maju i czerwcu w brzoźowych zagajnikach w Lasach Porebskich. 21 i 25 V 1920, 15 VI 1923. 2 okazy ♀ ♀ mają środkową czarną przepaskę na skrzydłach przednich złączoną, nie przerwaną, jak u okazów typowych.

477. **L. tristata** L. Dość pospolity w 2 pokoleniach: w maju i początku czerwca (do 11 VI) i lipcu, sierpniu (do 15 VIII), głównie w Strzegowej za Smoleniem, pozatem na Cerefisku i Skalce.

478. **L. alchemillata** L. Pospolity w lipcu i sierpniu (do 10 VIII) na światło. Biała zewnętrzna przepaska poprzeczna na skrzydłach przednich u jednych okazów całkowita, u innych pośrodku przerwana.

479. **L. bifasciata** Hw. (**unifasciata** Hw.). 2 okazy: ♂ i ♀ 6 i 20 VIII 1925 na płocie przy jednej z ulic w Zawierciu.

480. **L. adaequata** Bkh. Dość pospolity na łąkach w lipcu (do 27 VII). Skalka, Strzegowa (Smoleń). Przylatuje również do światła.

481. **L. albulata** Schiff. Dość pospolity na łąkach leśnych w maju i czerwcu (do 28 VI). Cerefisko, Skalka.

482. **L. obliterated** Hufn. Nierzadki w czerwcu (do 29 VI). Łata wieczorem nad krzakami olszynowemi. Kądziałów.

483. **L. luteata** Schiff. Dość pospolity od maja do lipca (do 21 VII) w brzoźowych laskach. Kądziałów. Znęca się również do światła.

484. **L. flavofasciata** Thnbg. Pojedynczo w lipcu na światło. Od 3—15 VII, nawet 1 VIII 1917.

485. **L. bilineata** L. Pospolity w czerwcu i lipcu (do 18 VII), zwłaszcza w Strzegowej za Smoleniem; ab. *infusata* Gmpbg. — z szeroko ciemno-obramowanymi pręgami poprzecznymi na skrzydłach przednich, nierzadka forma u ♀ ♀, 18 VII 1923 Strzegowa. 1 okaz ♂ VII 1914 posiada lewą parę skrzydeł normalnie ubarwioną, prawą zaś odpowiadającą ab. *infusata* Gmpbg., być może, że jest to okaz hermafrodytyczny, gdyż forma ab. *infusata* Gmpbg. trafia się zwykle u ♀ ♀.

486. **L. sordidata** F. Nierzadki. Najpospoliciej występuje na wzgórzach Strzegowej za Smoleniem. W czerwcu i lipcu (do 31 VII). Bardzo zmienny w barwie tła i rysunku. Czarne pasy poprzeczne na skrzydłach przednich u niektórych osobników prawie zupełnie zanikają: 18 VII 1923 Strzegowa i 31 VII 1921 Kądziałów; ab. *tricolorata* Schr. — z wyraźnym, jasnym, zielonawo-szarym pasem poprzecznym na polu środkowym skrzydeł przednich; liczna forma, należą tu również osobniki, mające, prócz podanej wyżej cechy, jeszcze szeroki, czarniawy pas poprzeczny pomiędzy nasadą a środkiem skrzydeł, powstały ze zlania się pręg poprzecznych, 15 VII 1923 Strzegowa i 18 VII 1924 Kądziałów; ab. *fuscoundata* Don. — okazy o oliwkowo-brunatnym tle skrzydeł przednich, nie rzadka forma, 4 VII 1915 i 20 VII 1923 Kądziałów.

487. **L. autumnalis** Ström. Trafia się rzadko w maju i początku czerwca (do 2 VI) w krzakach olszynowych na Kądziałowie, Józefowie i Skalce. 1 okaz ♀ ze Skalki 2 VI 1920 ma środkowe pole skrzydeł przednich szaro-przyciemnione.

488. **L. silacea** Hb. 2 okazy: ♂ (należący do 1-go pokolenia) 31 V 1925 Strzegowa za Smoleniem i 1 ♀ z 2-go pokolenia 26 VII 1926, znęcona do światła lampy.

489. **L. corylata** Thnbg. Nierzadki w maju i czerwcu (do 25 VI) w lasach iglastych na Kądzielowie i w lasach Kromołowskich; ab. *ruptata* Hb. 1 ♀ 25 VI 1922 Kądzielów ma środkowy, ciemno-brunatny pas skrzydeł przednich przerwany poniżej środka.

490. **L. badiata** Hb. 2 okazy ♀ ♀: 28 IV 1918 Park „Bronisławów“ i 18 IV 1925 na płocie jednej z ulic Zawiercia.

491. **L. rubidata** F. Rzadki: 21 VI 1925 Smoleń (Strzegowa) i 20 VII 1916 Zawiercie. Ex ovo otrzymaliśmy 2 okazy 15 i 25 III 1926.

492. **L. comitata** L. Pospolity w lipcu (do 26 VII) na światło.

493. **Asthena candida** Schiff. Nierzadki w czerwcu (od 8—28 VI) na Cerefisku.

494. **Tephroclystia oblongata** Thnbg. Pospolity w 2 pokoleniach od maja do sierpnia, a nawet do września: 27 IX 1921. Ciemna plama na zewnętrznej części brzegu ramiennego skrzydeł przednich u wielu okazów jest silnie zredukowana.

495. **T. linariata** F. Dość pospolicie jako gąsienica w owocach *Linaria vulgaris* Mill. Motyle ex ovo legną się w lutym i marcu. Na wolności złowiliśmy go 8 VII na światło.

496. **T. pusillata** F. Pospolity w maju (do 30 V) na pniach i gałęziach świerków na Kądzielowie. Niektóre okazy mają środkowe pole skrzydeł przednich słabiej rysowane, bez wyraźnej ciemnej pręgi poprzecznej pośrodku.

497. **T. indigata** Hb. Nierzadki w końcu kwietnia i maju (do 30 V) na pniach świerków i sosen na Kądzielowie, w Lasach Kromołowskich i w Lesie Bukowym za Ogrodzieńcem.

498. **T. strobilata** Bkh. Nierzadki w maju i czerwcu (do 29 VI) na pniach świerków i sosen, Kądzielów. U niektórych okazów środkowy czarny punkt skrzydeł przednich silnie zmniejszony: 20 V 1923.

499. **T. absinthiata** Cl. Pojedynczo na światło lampy oraz w Lasach Kromołowskich, w 2 pokoleniach: w maju 28 V 1920 i lipcu, sierpniu: 27 VII 1917, 2 VIII 1921 i 23 VIII 1923.

500. **T. callunae** Spr. (= *goossensiata* Mab.). Jeden okaz ♀ schwytany został o zmroku nad wrzosem 22 VII 1927 na Kądzie-

lowie. Gatunek ten spostrzeżony był również w Lasach Kromińskich.

501. **T. actaeata** Walderd. 1 ♀ 6 VIII 1925. Okaz ten jest zupełnie pozbawiony białej falistej linii zygzakowatej, widocznej na zewnętrznym polu skrzydeł przednich u typowych okazów *T. actaeata* Walderd.

502. **T. vulgata** Hw. Dość pospolity w maju i czerwcu (do 21 VI). Łowiony głównie na światło lampy.

503. **T. castigata** Hb. Dość pospolity od kwietnia (13 IV 1923, cmentarz), w maju, czerwcu, nawet lipcu (13 VII 1921). 1 okaz e. l. 2 IV 1922 jest jednostajnie ciemno-szary, prawie bez rysunku. Inny okaz e. l. 1 IV 1921 ma na zewnętrznej części środkowego pola skrzydeł przednich czarną linię poprzeczną, łagodnie pośrodku na zewnątrz załamana. Pole zewnętrzne skrzydeł przednich słabo rysowane. Jasne pręgi faliste poprzeczne na reszcie skrzydeł niewyraźne, wierzchołek skrzydeł przednich zaokrąglony.

504. **T. subnotata** Hb. Pospolity w lipcu i początku sierpnia (do 7 VIII) na światło lampy. Niektóre okazy mają ciemniejsze, szaro-brunatnawe tło skrzydeł.

505. **T. helveticaria** B. 1 silnie rysowany okaz ♂ 25 V 1924, złowiony w Lesie Bukowym za Ogrodzińcem.

506. **T. veratraria** HS. 1 okaz ♀ 30 VI 1917, Lasy Kromińskie.

507. **T. satyrata** Hb. Nierzadki w maju i czerwcu (do 18 VI) na Cerefisku i w Strzegowej (Smoleń).

508. **T. succenturiata** L. Pospolity od czerwca do początku sierpnia (do 3 VIII) oraz jako gąsienica w sierpniu w suchych liściach *Tanacetum vulgare* L. na cmentarzu; ab. *subfulvata* Haw. — o pomarańczowo-brunatnym tle skrzydeł przednich, 18 VII 1923 Strzegowa (Smoleń).

509. **T. millefoliata** Roessl. 1 ♀ 10 VIII 1921, znęcona do światła lampy.

510. **T. scabiosata** Bkh. Nierzadki w maju i początku czerwca (do 8 VI) na Cerefisku. 1 okaz 27 V 1923 ma skrzydła brunatnawo zaciemnione. Inny okaz posiada wybitnie ciemny brzeg obu par skrzydeł.

511. **T. semigraphata** Brd. 1 okaz ♂ 7 VIII 1921, Morsko.

512. **T. plumbeolata** Hw. Nierzadki w czerwcu i lipcu (do 10 VII). Lata wieczorem nad mokreymi łąkami. 2 VI 1920 Skalka,

3 VI 1926 Cerefisko, 1 VII 1923 Kądziałów, 10 VII 1926 (na światło lampy).

513. **T. isogrammaria** HS. 1 ♂ 18 V 1920 na Cerefisku.

514. **T. tenuiata** Hb. Posiadamy jedynie okazy wyhodowane z gąsienic, znalezionych na kolkach kwiatowych *S. caprea* L. w parku „Bronisławów“, na Cerefisku i na cmentarzu, gdzie w r. 1920 wystąpiły dość pospolicie.

515. **T. nanata** Hb. Dość pospolity na wrzosowiskach w 2 pokoleniach: w maju (do 19 V) i w końcu czerwca i lipcu (do 15 VII). Lasy Kromołowskie, Cerefisko, Kądziałów. Znęca się również do światła lampy. Niektóre okazy są jednostajnie ciemnoszare: 24 VI 1924 i 15 VII 1925.

516. **T. innotata** Hufn. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju i sierpniu (do 11 VIII). Gąsienica na *Artemisia campestris* L.; var. *fraxinata* Crew. 2 mniejsze, słabo rysowane, ciemno-szare okazy, należące do 2-go pokolenia: 7 VIII 1924 i 11 VIII 1925. 1 okaz e. l. III 1919 ma bledsze, żółtawo-brunatne, ubarwienie.

517. **T. dodonaecata** Gn. 1 okaz ♀, znęcony do światła 16 V 1925.

518. **T. exigua** Hb. Nierzadki w maju na pniach drzew na Kądziałowie, 21 V 1923 i 25 V 1920.

519. **T. sinuosaria** Ev. 2 okazy ♂♂: 25 i 29 VI 1924, złowione na światło lampy.

520. **T. lanceata** Hb. 1 okaz ♀, znęcony do światła w Lasach Porębskich 7 V 1924.

521. **T. sobrinata** Hb. Bardzo liczny, szczególnie na pniach buków w sierpniu i wrześniu, nawet październiku (do 2 X 1921) w Morsku i Centurji. Znęcony został również do światła lampy w Zawierciu.

522. **Chloroclystis rectangulata** L. Nierzadki w czerwcu i lipcu (do 16 VII) w ogrodach i na światło.

523. **C. debiliata** Hb. W maju i czerwcu (do 24 VI) w Lasach Kromołowskich i na Kądziałowie. Pospolity. Okazy typowe z zielonem tłem nasady i środka skrzydeł przednich rzadko się trafiają; ab. *griseescens* Dietze — prawie wszystkie nasze okazy mają bardziej szarawe, słabo zielonawo nabiegnięte tło skrzydeł przednich, przez co odpowiadają formie powyższej. 2 osobniki tu należące posiadają na polu zewnętrznym obu par skrzydeł dość wyraźną, jasną, podwójną przepaskę poprzeczną.

524. **Collix sparsata** Tr. Nierzadki na świerkach w czerwcu (do 25 VI) na Kądzielowie oraz w Strzegowej za Smoleniem.

525. **Epirrantis diversata** Schiff. Rzadki ten motyl złowionym został dotychczas w 2 okazach: 1 ♂ 29 III 1915 i 14 IV 1923 na kotkach kwiatowych *S. caprea* L. na Cerefisku.

526. **Arichanna melanaria** L. Bardzo pospolity w mokrych lasach, zarosłych *V. uliginosum* L. w czerwcu i początku lipca (do 10 VII) Kądzielów, Lasy Kromołowskie. Niektóre okazy mają jaśniejsze, czyściej białe tło skrzydeł przednich. U innych środkowo-zewnętrzne szeregi czarnych plamek tworzą prawie całkowite poprzeczne pasy; ab. *hanseni* Heden — 1 przejściowy okaz ♂ 27 VI 1918 Kądzielów, jest silnie szaro ściemniony, z gęstszymi i większymi szeregami czarnych plamek, pozelewanych częściowo w poprzeczne pasy.

527. **Abraxas grossulariata** L. Posiadamy 4 okazy, pochodzące ze zbiorów b. Szkoły T-wa Akc. „Zawiercie“. Sami tego gatunku dotychczas nie spotkaliśmy.

528. **A. marginata** L. Bardzo pospolity w brzozowych lasach w 2 pokoleniach: w maju (do 31 V) i w końcu czerwca i lipcu. Ogromnie zmienny w ilości i kształcie czarniawo-brunatnych plam na obu parach skrzydeł; ab. *nigrofasciata* Schoeyen — o plamach połączonych w dość szeroką poprzeczną przepaskę, biegnącą środkiem obu par skrzydeł: 1 ♀ 10 VII 1923 Kądzielów i 1 ♂ (okaz przejściowy) 4 V 1920, Las Bukowy za Ogrodzieńcem.

529. **A. adustata** Schiff. Nierzadki w 2 pokoleniach: od marca (27 III 1921) do czerwca (do 25 VI) i w sierpniu (do 16 VIII) na Cerefisku, Kądzielowie i w Lasach Kromołowskich.

530. **Bapta bimaculata** F. 1 ♀ 6 V 1915, Cerefisko.

531. **B. temarata** Hb. 1 ♂ 16 V 1916, Cerefisko.

532. **Deilinia pussaria** L. Bardzo pospolity w 2 pokoleniach: w maju i czerwcu (do 28 VI) i lipcu. U niektórych osobników zanikają poprzeczne linje brunatne. 1 okaz ♂ 25 V 1921 Józefów, posiada środkową pręgę poprzeczną silnie rozszerzoną.

533. **D. exanthemata** Sc. Pospolity w 2 pokoleniach: w maju, czerwcu (do 28 VI) i lipcu (do 18 VII).

534. **Ellopija prosapiaria** L. Nierzadki w maju, czerwcu i lipcu (do 22 VII). Kądzielów, Lasy Kromołowskie. W r. 1926 z hodowli ex ovo otrzymaliśmy 2-gie pokolenie pomiędzy 7—14 IX;

ab. *cinereostrigaria* Klem. — prawie wszystkie nasze okazy, z wyjątkiem zlatanych i należących do ab. (v.) *prasinararia* Hb., posiadają linję poprzeczną szaro wypełnioną; 1 ♂ 28 VI 1926, Kądziałów, ma wybitnie ciemne, szaro-czerwonawo-brunatne tło skrzydeł; ab. *intermediaria* Gmpbg. — okazy o zielonym tle skrzydeł, z czerwono-brunatną strzępiną i takież pręgami poprzecznymi: 6 VII 1915, e. o. 9 IX 1926; ab. *prasinararia* Hb. — 1 okaz ♀ zupełnie typowy dla tej formy, zielony, z białym rysunkiem 16 VII 1921, Kądziałów, inny okaz ♀ e. o. 7 IX 1926, posiada żółtawy rysunek i środkowe pole skrzydeł przednich (pomiędzy poprzecznymi linjami) rdzawo-nabiegnięte. Ponadto mamy wiele okazów przejściowych, o brunatno-zielonawym ubarwieniu.

535. *Metrocampa margaritata* L. 3 okazy: 1 ♂ 5 VII 1926, znęcony do światła lampy i 2 ♀ ♀ silnie zlatane: 22 VII 1918, Las Bukowy za Ogrodzieńcem i 5 IX 1924, Zawiercie.

536. *Ennomos autumnaria* Wernb. Pospolity w sierpniu i wrześniu (do 11 IX). Pręgi poprzeczne często w częściowym lub prawie zupełnym zaniku, zwłaszcza u 3 okazów e. l. 24 VIII 1917 i 11 IX 1923. Ciemne przyprószenie skrzydeł bywa również niekiedy silnie zredukowane: 1 ♂ i 1 ♀ e. l. 14 VIII 1924.

537. *E. quercinaria* Hufn. 1 ♂ i 1 ♀ e. l. 23 VII i 1 VIII 1923, wyhodowane z gąsienic, strąconych z gałęzi *Fagus silvatica* L. w Lesie Bukowym za Ogrodzieńcem.

538. *E. alniaria* L. 2 ♂ ♂ znęcone do światła lampy: 11 i 14 IX 1923.

539. *E. fuscantaria* Hw. Nierzadki w lipcu i sierpniu (do 31 VIII) na światło lub znajdujący w dzień na pniach jesionów (*Fraxinus excelsior* L.).

540. *E. crosaria* Hb. Nierzadki w lipcu i sierpniu (do 31 VIII), strącany z gałęzi drzew lub też jako gąsienica w czerwcu na młodych dębach; ab. *tiliaria* Hb. — osobniki o znacznie jaśniejszym, jednolitym żółtym tle skrzydeł: 2 ♂ ♂ (z tych 1 przejściowy, z brunatnawo nabiegniętymi skrzydłami tylnymi) 23 i 24 VII 1924 i 1 ♀ VII 1915.

541. *Selenia bilunaria* Esp. Pospolity w 2 pokoleniach: w kwietniu, maju i lipcu (do 30 VII). Forma wiosenna *bilunaria* Esp. jest znacznie większa i ciemniej ubarwiona. Pośród niej występują często osobniki, należące do ab. *pleumbaris* Klem., z zanikiem pręg poprzecznych na skrzydłach; forma letnia ab.

juliaria Hw. jest mniejsza od wiosennej, jaśniej ubarwiona i ma mniej powycinany brzeg skrzydeł.

542. **S. tetralunaria** Hufn. Nierzadki w 2 pokoleniach: w kwietniu (4 IV 1921) i lipcu (do 24 VII). Forma wiosenna jest mniej liczna i większa wzrostem od letniej; forma letnia gen. *aestiva* Stgr. jest nierównie pospolitsza. W r. 1925 z hodowli ex ovo otrzymaliśmy częściowo 3-cie pokolenie, w sierpniu.

543. **Gonodontis bidentata** Cl. Pojedynczo w maju w Lasach Kromołowskich i Porębskich, 8 V 1920, 10 V 1916 i 21 V 1924.

544. **Crocallis elinguaris** L. Dość pospolity w lipcu i sierpniu (do 5 VIII). Wiele okazów posiada środkowe pole skrzydeł przednich jednostajnie żółte, nie różniące się barwą od reszty tła; ab. *trapezaria* B. — liczne okazy, pozbawione małych czarnych punktów wzdłuż brzegu obu par skrzydeł.

545. **Angerona prunaria** L. Dość liczny w czerwcu w lasach, zarosłych jagodą czarną (*V. myrtillus* L.) i krzewami liściastymi. Kądziałów, Lasy Kromołowskie; ab. *spangbergi* Lampa — okazy przejściowe do tej formy, mniej intensywnie ciemno kreskowane, nierzadko, e. l.: 7, 12 i 13 V 1921, 17 VI 1920 Lasy Kromołowskie; 1 okaz ♂ 15 V 1924 Lasy Kromołowskie, ma brzeg zewnętrzny skrzydeł przednich i tylnych (w mniejszym stopniu) ciemno obramowany.

546. **Ourapteryx sambucaria** L. Rzadki. 1 okaz ♀ złowiliśmy w VII 1915, następnie zaś 3 okazy na światło: ♂ 11 VII 1925 i 2 ♀ 6 i 12 VII 1926. W r. 1926 z hodowli ex ovo otrzymaliśmy 2 okazy 2-go pokolenia: 4 i 11 XII. Reszta okazów z tejże hodowli legła się w ciągu kwietnia i maja 1927.

547. **Eurymene dolabraria** L. Nierzadki w 2 pokoleniach: w maju i czerwcu (do 21 VI) i sierpniu (13 VIII 1924). Cerefisko.

548. **Opisthograptis luteolata** L. Dość pospolity w 2 pokoleniach: w maju i czerwcu, lipcu. Cerefisko, Kądziałów, cmentarz.

549. **Epione apiciaria** Schiff. Nierzadki w lipcu (od 7—28 VII). Skałka, park „Bronisławów“, Pilica (Czarny Las).

550. **E. advenaria** Hb. Pospolity w maju i czerwcu (do 29 VI) w lasach, porosłych jagodą czarną (*V. myrtillus* L.). Kądziałów. 1 ♂ i 1 ♀ 26 V 1921 mają niewyraźny rysunek linii poprzecznych i barwę tła bardziej jednostajną. 1 ♀ 15 VI 1922 ma skrzydła prawie zupełnie rysunku pozbawione.

551. **Venilia macularia** L. 1 okaz ♂ 4 V 1915 ze zbiorów b. Szkoły Powszechnej Tow. Akc. „Zawiercie“.

552. **Semiothisa notata** L. Pospolity w czerwcu i lipcu. Kądzielów, Skalka; ab. *innotata* Fuchs — 1 okaz ♂ z 1915 r. z zanikiem czarnej żrenicowatej plamy pośrodku pola zewnętrznego skrzydeł przednich.

553. **S. alternaria** Hb. Dość pospolity w czerwcu i lipcu (do 31 VII) na Kądzielowie i w Strzegowej (Smoleń).

554. **S. signaria** Hb. Pospolity w czerwcu i początku lipca (do 5 VII) na Kądzielowie.

555. **S. liturata** Cl. Pospolity w maju, czerwcu i lipcu (do 11 VII) na Kądzielowie i w Lasach Kromolowskich. Tło u niektórych osobników jest jaśniej szare, u jednego okazu bardzo ciemne, fioletowo-szare. Często trafiają się okazy z zanikiem rysunku poprzecznych czarnych linii na skrzydłach przednich.

556. **Hybernia leucophaearia** Schiff. Pospolity w marcu i kwietniu (do 17 IV) na Cerefisku. Bardzo zmienny w wyrazistości rysunku. Wiele okazów ma tło jaśniejsze, jednostajnie szare i mniej lub więcej zanikły rysunek zwłaszcza przy brzegu zewnętrznym skrzydeł przednich.

557. **H. aurantiaria** Esp. Bardzo licznie wystąpił w jesieni (koniec IX i X) w 1914 i 1915 r. Od tego czasu zupełnie nie spotykany. U wielu ♂♂ rysunek jest mniej wyraźny i ciemne linie poprzeczne (zwłaszcza nasadowe) na skrzydłach przednich w zaniku.

558. **H. marginaria** Bkh. Pospolity w marcu i kwietniu (do 18 IV). Cerefisko. ♀♀ również liczne na młodych dąbkach od strony słonecznej. 1 okaz ♂ 2 IV 1922 ma skrzydła przednie jednostajnie rdzawo-brunatne.

559. **H. defoliaria** Cl. Pospolity we wrześniu, październiku i początku listopada. Znęca się do światła. ♀♀ na Cerefisku na pniach drzew. Tło skrzydeł wyraźnie ciemno przyprószone, czasem jasne, białawo-żółtawe; ab. *brunnescens* Rbl. — liczne okazy o tle skrzydeł przednich jednostajnie rdzawo-brunatnem; ab. ♂ *holmgreni* Lampa — 2 okazy z zanikiem zewnętrznej poprzecznej przepaski na skrzydłach przednich, jednostajnie rdzawo-brunatne i silnie ciemno przyprószone; ab. ♂ *obscura* Helfer. — 1 okaz o tle normalnie ubarwionem lecz z poprzecznymi pasami (nasa-

dowym i zewnętrznym) skrzydeł przednich szeroko czarno-brunatno wypełnionemi.

560. **Phigalia pedaria** F. Pospolity od lutego do kwietnia (do 10 IV) na pniach drzew na Cerefisku. ♀ ♀ są nieco rzadsze od ♂ ♂ i stosunkowo później się pojawiają. U wielu ♂ ♂ skrzydła są słabiej rysowane. Zanikają zwłaszcza linie poprzeczne. Okazy te zbliżają się do ab. *extinctaria* Stndf. (25 III 1918).

561. **Biston hirtaria** Cl. Pospolity w marcu i kwietniu (do 17 IV). Cerefisko. 1 okaz ♂ ma rysunek na skrzydłach przednich bardzo niewyraźny; ab. *congeneraria* Hb. — 1 przejściowy okaz ♂ 13 IV 1917 o wyraźnych podwójnych pręgach na skrzydłach przednich, okaz ten posiada również cechy ab. *flavescens* Prout, mając żółtawy odcień tła; ab. *terroraria* Krul. — 2 okazy ♀ ♀ o zanikłym rysunku pręg poprzecznych na skrzydłach przednich, e. l.: 14 II 1922 i 5 IV 1920.

562. **B. strataria** Hufn. Nierzadki w marcu i kwietniu na pniach dębów na Cerefisku. III 1916, 13 i 14 IV 1923.

563. **Amphidasis betularia** L. Pospolity od końca maja (27 V) do początku lipca (do 5 VII); ab. *insularis* Th. Mieg. — 1 okaz ♂ typowy dla tej odmiany, o prawie zupełnie czarnych skrzydłach przednich i silnie czarno-przypiószonych tylnych: 27 V 1925. Drugi, przejściowy, nie tak ciemny okaz złowiliśmy w VII 1924.

564. **Boarmia cinctaria** Schiff. Nierzadki w kwietniu i maju (do 12 V); ab. *consimiliaria* Dup. — o jasno-szarym tle, z szeroką ciemną przepaską na polu nasadowem skrzydeł przednich, owalna środkowa plama tychże skrzydeł w zaniku, 29 IV 1922 Cerefisko, 12 V 1920 Skałka. Posiadamy pozatem 1 okaz ♀, przejściowy do tej formy, nie tak jasno ubarwiony.

565. **B. ribeata** Cl. Nierzadki w czerwcu i lipcu na pniach świerków i sosen. E. o.: 13 VI 1917, 22 VII 1920 Lasy Kromołowskie, 22 VII 1916 i 28 VII 1921 Kądziałów.

566. **B. repandata** L. Pospolity w lasach iglastych (Lasy Porębskie, Kądziałów, Lasy Kromołowskie) w czerwcu, do pierwszych dni lipca. Dwa tylko, już zlatane okazy, złowiliśmy 20 i 23 VII. Główny czas pojawu przypada na drugą połowę czerwca, co w połączeniu z ogromną zmiennością ciemnej, czworokątnej plamy w górnej części zewnętrznego pola skrzydeł przednich (która to plama u jednych okazów jest wyraźna, u drugich ledwie zaznaczona, u innych zaś zupełnie zanika), skłania nas do przypuszcze-

nia, że na terenie naszym występuje jedynie *B. repandata* L., bowiem *B. maculata* Stgr. v. *bastelbergeri* Hirschke ma pojawiać się w końcu lipca i sierpniu. Tło skrzydeł ogromnie zmienne, od jasno-szarego do ciemno-szaro-brunatnego; ab. *destrigata* Haw. — 1 ♂ i 1 ♀ 28 i 29 VI 1923 Kądziałów mają jednostajnie ciemno-szarym tłem skrzydeł i bardzo niewyraźny rysunek; ab. *nigricata* Fuchs — 1 ♀ 27 VI 1924 Kądziałów jest jednostajnie czarniawo-szara, bez rysunku; ab. *conversaria* Hb. — liczna forma z szerokim czarno-brunatnym pasem przez obie pary skrzydeł. U 1 okazu ♀ pas ten rozszerza się na całe środkowe i nasadowe pole skrzydeł przednich. Bardzo liczne są również okazy przejściowe do tej odmiany.

567. **B. consortaria** F. Dość pospolity w maju i czerwcu oraz początku lipca (do 2 VII) na Cerefisku i Kądziałowie.

568. **B. crepuscularia** Schiff. Pospolity wszędzie w lasach iglastych w 2 pokoleniach: w maju i lipcu. W ubarwieniu tła, zwłaszcza okazów typowych, jest widoczny odcień brunatnawy. 3 okazy 31 V 1920 mają ciemny rysunek mocno zredukowany, przez co wydają się jaśniejsze; ab. *defessaria* Frr. — pospolita forma, o jednostajnie ciemno-szarym lub czarniawo-szarym tle z białą falistą linią brzegową. 2 ♂♂, e. l.: 2 III 1925 i 2 V 1920 Lasy Kromołowskie, nieco ciemniej szaro ubarwione od normalnych, stanowią przejście do powyższej odmiany.

569. **B. luridata** Bkh. 1 ♂ z 1923 r., złowiony w Słupi pod Szczekocinami.

570. **B. punctularia** Hb. Pospolity wszędzie w 2 pokoleniach: w kwietniu, maju (do 12 V) i lipcu. Tło skrzydeł zmienne, od ciemno- do jasno szarego; ab. *obscuraria* Paux — 1 przejściowy, wybitnie ciemno-szary okaz ♀, lecz z wyraźnym rysunkiem, który u typowej ab. *obscuraria* Paux winien zanikać. 1 okaz ♂ ciemno-szary, ma rysunek w zaniku, z wyjątkiem wyraźnych czarnych linii poprzecznych na zewnątrzno-środkowym polu skrzydeł przednich. Pole zewnętrzne zupełnie bez rysunku.

571. **Pachycnemia hippocastanaria** Hb. Początkowo złowiliśmy jedynie 2 okazy 2-go pokolenia na światło lampy: 1 ♂ 18 VII 1924 i 1 ♀ 24 VII 1925. W końcu kwietnia 1927 r. (30 IV) wystąpił dość licznie w 1-szem pokoleniu na wrzosowisku w Lasach Kromołowskich.

572. **Gnophos obscuraria** Hb. Pospolity w lipcu i początku

sierpnia (do 10 VIII) na wrzosowiskach i w kamieniołomach wapiennych. Lasy Kromołowskie, cmentarz, Góra Blanowska.

573. **G. pullata** Tr. Występuje na skałach wzgórz Strzegowej za Smoleniem, gdzie pojedynczo daje się łowić na światło. Posiadamy również okazy, znęcone do światła lampy w samym Zawierciu. 18 VII 1923, 20 VII 1925, 21 VII 1922. Wszystkie nasze okazy mają białawo-szare tło, przecz co należą do ab. *impectinata* Guen.

574. **Ematurga atomaria** L. Bardzo pospolity w 2 pokoleniach, mających czas pojawu rozciągnięty od końca kwietnia do sierpnia. Niezmiernie zmienny. ♂♂ od ochrowo-żółtych z przypróśzeniem i rysunkiem brunatnym, do brunatnych z ochrowo-żółtem przypróśzeniem. ♀♀ od białawych do jasno lub ciemno-ochrowych z mniej lub więcej obfitym rysunkiem i przypróśzeniem brunatnym; ab. *ustaria* Fuchs — 2 przejściowe okazy ♂♂: e. l. 25 I 1921 i 2 VI 1924 Ogrodzieniec, prawie całkowicie ciemno-brunatne ze słabo widocznym ochrowo-żółtem przypróśzeniem; ab. (var.) *orientaria* Stgr. — 1 przejściowy, duży okaz ♂ o wybitnie żółtym tle, z rysunkiem i przypróśzeniem brunatnym; ab. ♀ *brunnea* Masłowski. — 1 okaz ♀ e. l. 13 VII 1917 całkowicie ciemno-brunatny, ze słabym żółtawym przypróśzeniem w formie pasów, okazy przejściowe wyhodowaliśmy również e. l. 10 II 1921 i 16 VII 1918. 2 okazy ♀♀ 20 V 1923 Kądziałów mają pośrodku skrzydeł wyraźny brunatny pas poprzeczny, reszta rysunku brunatnego częściowo zredukowana. 1 okaz ♀ 20 V 1923 Kądziałów ma całość brunatnego rysunku zredukowaną i niewyraźną. 1 okaz ♂, 15 VI 1924 Lasy Kromołowskie, ma znacznie bledsze, brunatnawe tło, niewyraźnie żółtawo przypróśzone.

575. **Bupalus piniarius** L. Bardzo pospolity w maju i czerwcu, a nawet pierwszych dniach lipca (1 VII 1923); ab. *flavescens* B. White — również bardzo pospolita forma o ochrowo-żółtych plamach na skrzydłach przednich, posiadamy liczne okazy przejściowe do tej formy, o plamach blado-żółtych; ab. *kolleri* Dziurz. 2 ♂♂ z wyraźnie rozdzielonym białym polem skrzydeł przednich, 3 VI 1923 Las Bukowy za Ogrodzieńcem i 1 VII 1923 Kądziałów; ab. *dziurzyński* Koller — identyczna forma u okazów, należących do ab. *flavescens* B. White, 2 ♂♂: 21 VI 1923 Las Bukowy za Ogrodzieńcem i 21 VI 1917 Kądziałów; ab. *anomaliarius* Huen. — 1 okaz ♂ e. l. 8 IV 1917 z zanikłym i ciemno-pryprószonym żółtem polem skrzydeł przednich; ab. *tristis* Dziurz. —

1 ♂ 3 VI 1923 Las Bukowy za Ogrodzieńcem, o wybitnie ściemnionem tle, białe pole skrzydeł przednich mocno zredukowane, skrzydła tylne całkowicie czarniawo-brunatne; ab. *nigricarius* Backhaus — 1 okaz ♂ całkowicie czarniawo-brunatny, bez rysunku; ab. ♀ *fuscantaria* Krulik. — ♀♀ o jednostajnie szaro-brunatnem tle, bez rdzawo-żółtawej barwy. 2 okazy: 1 ♂ i 1 ♀ e. l.: 13 III 1922 i 24 VI 1923 Kądziałów, są częściowo albinotyczne, zbielejące na jednym ze skrzydeł tylnych. 1 okaz ♀ e. l. 26 III 1922 jest jednostajnie rdzawo-brunatny, bez widocznych jaśniejszych pól.

576. **Thamnonoma wauaria** L. Pospolity w ogrodach na światło w czerwcu i lipcu (do 18 VII). Środkowa kątowata plama przy brzegu ramiennym skrzydeł przednich bardzo zmienna: czasami rozdwojona (13 VII 1923), zredukowana lub wydłużona, u niektórych okazów nie dostaje do brzegu ramiennego. 1 ♂ 11 VII 1923 jest jaśniejszy od normalnych, białawo-szary; ab. *nigraria* Hw. — 3 przejściowe, znacznie ciemniejsze, szyfrowo-szare okazy, 8 VI 1924, 8 i 12 VII 1923. Okaz z 8 VI 1924 jest wybitnie ciemno-szary, zwłaszcza na skrzydłach przednich.

577. **T. brunneata** Thnbg. Pospolity w lasach, zarosłych *V. myrtillus* L., a nawet w ogrodach, w czerwcu i początku lipca (do 6 VII). 3 ♂♂ 23 VI 1917 i 28 VI 1923 Kądziałów, są jednostajnie żółto-brunatne, bez rysunku lub tylko z bardzo słabo widocznymi pręgami poprzecznymi.

578. **Phasiane petraria** Hb. Dość rzadki w maju i czerwcu na słonecznych wzgórzach. 21 V 1920 Lasy Porębskie, 31 V 1925 i 9 V 1924 Strzegowa (Smoleń).

579. **P. clathrata** L. Pospolity w 2 pokoleniach: od końca kwietnia, w maju i początku czerwca i w lipcu (do 27 VII) na łąkach. Lasy Porębskie, Skalka, Cerefisko; ab. *retata* Hw. — 1 przejściowy okaz ♀ 13 V 1920 Skalka, z silnie zredukowanym rysunkiem, z wyjątkiem dwóch wyraźnych pręg poprzecznych pośrodku skrzydeł. 1 ♀ 27 VII 1921 Skalka, ma silniej rozwinięty brunatny rysunek. Brzeg skrzydeł całkowicie brunatny. W ogólności ♀♀ mają bardziej żółtawe tło, niż ♂♂.

580. **Perconia strigillaria** Hb. Dość pospolity na wrzosi-wiskach, w czerwcu, do pierwszych dni lipca. Kądziałów, Lasy Porębskie. Rysunek i tło u ♂♂ ma odcień brunatny lub ciemniejszy, bardziej szaro-brunatny. 1 ♀ 18 VI 1922 Kądziałów,

ma silniej, niż normalnie, zaciemnioną dolną część środkowego i nasadowego pola skrzydeł przednich.

NOLIDAE.

581. **Nola cucullatella** L. Nierzadki na światło, w ogrodach w lipcu (do 21 VII). Znęca się do światła zwykle późno, około godz. 1—2 po północy.

582. **N. strigula** Schiff. 1 okaz, złowiony na Cerefisku w r. 1926, pochodzący ze zbiorów p. M. Isaakowej.

583. **N. centonalis** Hb. 1 okaz ♀, znęcony do światła 3 VII 1925; ab. *atomosa* Brem. — 1 ♀ 12 VII 1923 na światło lampy, o skrzydłach prawie całkowicie białych, bez rysunku.

SARROTHRIPIDAE.

584. **Sarrothripus revayana** Sc. Dość pospolity w czerwcu i lipcu (e. l. do 13 VII), hodowany z gąsienic, strząsanych na wiosnę z dębów na Cerefisku. Bardzo zmienny; ab. *obscura* Warren — o jednostajnie czarniawych skrzydłach przednich, z zanikłym rysunkiem, e. l. 27 VI 1925, 10 i 13 VII 1923; ab. *glauca* Lampa — 1 okaz ♂ 11 VII 1923 e. l., o niebieskawoszarych skrzydłach przednich, z czarną plamką medjalną oraz rzędem czarnych kropek i kresek przy nasadzie i brzegu zewnętrznym; ab. *ramosana* Hb. — o ściemnionych, czarniawo-brunatnych, skrzydłach przednich z gałęzistą czarną kresą podłużną pośrodku, ciągnącą się od nasady do pola zewnętrznego, 1 okaz e. l. 22 VI 1925.

CHLOËPHORIDAE.

585. **Earias chlorana** L. 3 okazy, znęcone do światła lampy. 17 VII 1923 i 5 VIII 1925.

586. **Hylöphila prasinana** L. 30 V 1924 złowiliśmy w Lasach Porębskich 1 okaz ♀. Ze złożonych jajeczek wyhodowaliśmy wszystkie, posiadane przez nas motyle.

587. **Chloëphora bicolorana** Fuessl. Pojedynczo w lipcu i początku sierpnia na przynętę lub hodowany z gąsienic, strącanych z młodych dębów. E. l. 13 VI 1925, 16 VI 1923, 23 VII 1922 Cerefisko, 5 VIII 1924 Skalka i 10 VIII 1926 Cerefisko.

SYNTOMIDAE.

588. **Dysauxes ancilla** L. Posiadamy 2 okazy, złowione 16 VII 1924 w Strzegowej za Smoleniem.

ARCTIIDAE.

589. **Spilosoma mendica** Cl. Nierzadki w maju (do 21 V) pod liśćmi jagód czarnych (*V. myrtillus* L.) lub na pniach drzew w Lasach Porębskich; ab. *depuncta* Schultz — 1 ♀ 21 V 1925 z jedną tylko czarną plamką pośrodku skrzydeł przednich.

590. **S. lutea** Hufn. (*lubricipeda* Esp.). Dość pospolity. Znęca się do światła w maju, czerwcu i lipcu (do 10 VII). Wśród ♂♂ jedne mają intensywnie ochrowo-żółte zabarwienie, drugie są bledsze, żółtawe.

591. **S. lubricipeda** L. (*menthastri* Esp.). Pospolity na światło w czerwcu i lipcu (do 10 VII). Ogromnie zmienny w ilości czarnych kropek i plamek. U niektórych okazów tylne skrzydła są czysto-białe, zupełnie bez rysunku, u innych z mniejszą lub większą ilością czarnych plamek; ab. *paucipuncta* Fuchs — nierzadka forma z bardzo nielicznymi czarnymi kropkami na skrzydłach, 30 V 1925, 10 VII 1925. Jeden okaz tej odmiany należy do 2-go pokolenia, wyhodowany bowiem został ex ovo 28 VII 1925.

592. **S. urticae** Esp. Mniej liczny od poprzedniego gatunku, w czerwcu i lipcu (do 6 VII 1916); ab. *anomala* Masłowski — u 1 okazu ♂ 6 VII 1917 przez kąt wierzchołkowy skrzydeł przednich ciągnie się szereg czarnych kropek, podobnie, jak u *S. lubricipeda* L. (*menthastri* Esp.); początkowo uważaliśmy okaz ten za hybryd pomiędzy obydwoma poprzednimi gatunkami, jednakże później, hodując ex ovo *S. urticae* Esp., otrzymaliśmy znów 3 okazy powyższej formy.

593. **Phragmatobia fuliginosa** L. Pospolity w 2 pokoleniach: w końcu kwietnia, maju i lipcu, sierpniu (do 12 VIII). Hodowane gąsienice wydają czasem motyle późną jesienią tegoż roku, należące do 3-go pokolenia (e. o. XI 1921). Niektóre okazy są bladziej ubarwione; var. *borealis* Stgr. — wiosenne, czarniawe okazy, o skrzydłach tylnych w zewnętrznej połowie czarniawoszarych, przejściowe do tej formy, e. l. 26 II 1921, 18 IV 1920, 26 IV 1918.

594. **Parasemia plantaginis** L. Pospolity w czerwcu i początku lipca (do 5 VII) w Lasach Porębskich i na Kądzielowie. Przy hodowli ex ovo otrzymuje się zwykle tegoż roku 2-gie pokolenie we wrześniu i październiku (do 12 X). Posiadamy tylko 1 okaz ♂ 22 VI 1913, o żółtym tle skrzydeł tylnych, odpowiadający formie typowej *P. plantaginis* L. ♂♂ zwykle występują jako ab. (var.) *hospita* S. V. — o białym tle skrzydeł tylnych i jako ab. *bicolor* Raetz. — o takimże ubarwieniu skrzydeł tylnych lecz z częściowo zredukowanymi czarnymi pręgami, okalającymi komórkę nasadową skrzydeł tylnych; ab. *nigro-ciliata* Sch. — o czarnej, zamiast żółtawo-białej, strzępinie występuje często pośród obu form poprzednich; ab. *elegans* Raetz. trans. — 1 okaz ♂ 5 VII 1922 Kądzielów ma biały rysunek na skrzydłach przednich zredukowany, na skrzydłach tylnych czarny rysunek jest obfitszy i wyraźniejszy; ab. *floccosa* Graes. — 1 ♂ i 1 ♀ e. o. IX 1924 Tab. XI, fig. 17, 18 należą prawdopodobnie do tej odmiany. Tak ♂ jak i ♀ mają na skrzydłach przednich szerokie, czysto-białe pole nasadowe, ciągnące się aż do środka skrzydła. Skrzydła tylne u ♂ z czarną plamką pośrodku i białym tłem, ♀ ma tło skrzydeł tylnych żółte, różowo nabiegnięte, ze zredukowanym czarnym brzegiem, boki odwłoka czerwone; ab. ♀ *lutea* Tutt — ♀♀ z żółtawymi skrzydłami tylnymi oraz takimiż bokami odwłoka, dość liczna forma.

595. **Rhyaria purpurata** L. Dość pospolity w czerwcu (e. l. do 20 VI) na wrzosowiskach, Józefów, Lasy Kromołowskie, Kądzielów. Gąsienice łatwo kosić można na wrzosie i łochyni (*V. uliginosum* L.), poczynając od kwietnia.

596. **Diacrisia sanio** L. Pospolity w czerwcu i początkach lipca (do 4 VII). W r. 1918 przy hodowli ex ovo otrzymaliśmy 2-gie pokolenie w sierpniu i wrześniu (do 8 IX); ab. *uniformis* B. Haas. — ♂♂ pozbawione ciemnej przepaski przybrzeżnej na skrzydłach tylnych, posiadamy również okazy przejściowe, o lekko zaznaczonej przepasce, e. o. 25 VIII i 8 IX 1918, 4 VIII 1918 Lasy Porębskie; ab. *moerens* Strand — ♀♀ o prawie zupełnie czarnych skrzydłach tylnych ze zredukowaną i mniej wyraźną ochrową plamą, e. o. 23 VIII 1918 i 4 VII 1918 Lasy Porębskie.

597. **Arctinia caesarea** Goeze. 1 okaz ♀, złowiony 29 V 1924 w Ząbkowicach przez p. M. Isaakową.

598. *Arctia caja* L. Pospolity w lipcu i początku sierpnia. Przy hodowli ex ovo otrzymuje się zwykle 2-gie pokolenie we wrześniu i październiku. Możliwym jest również i 3-cie pokolenie w ciągu zimy, (hodując w ogrzewanym mieszkaniu). Bardzo zmienny w kształcie i ilości plam i pasów na przednich skrzydłach i granatowo-czarnych plam na tylnych; ab. *standfussi* Roeb. — 1 mały okaz ♀ 2-go pokolenia (e. o. 22 X 1923) ze zredukowanym rysunkiem białych pasów na skrzydłach przednich, w środkowej części całkowicie kawowo-brunatnych; ab. *lutescens* Tutt liczne przejściowe okazy o ceglasto-żółtych skrzydłach tylnych; ab. *confluens* Rbl. — 1 okaz ♀ 14 VII 1920 posiada biały rysunek skrzydeł przednich zredukowany, przybrzeżne granatowo-czarne plamy na skrzydłach tylnych połączone w jeden pas.

599. *A. villica* L. Do roku 1917 pospolity jako gąsienica wszędzie przy płotach. Od r. 1918 zupełnie nie spotykany.

600. *A. aulica* L. Pospolity jako gąsienica w kwietniu, zwykle na *Rumex* sp. na piaszczystych, słonecznych miejscach. Motyle w maju i czerwcu (do 3 VI). Cerefisko, Józefów, cmentarz, Las Bukowy za Ogrodzieńcem. W r. 1925 przy hodowli ex ovo otrzymaliśmy 2-gie pokolenie we wrześniu i październiku (do 14 X).

601. *A. hebe* L. Pojedyncze okazy na światło w maju i czerwcu. Czasami spotyka się nieliczne okazy gąsienic. E. l. 18 V 1917 Lasy Kromołowskie, 21 V 1925, 28 V 1916 Blanowska Góra, 1 VI 1923. Okaz ♂ e. l. 18 V 1917 ma 4-tą (licząc od nasady) czarną pręgę poprzeczną dociągniętą wyraźnie tylko do połowy skrzydła przedniego (poczynając od brzegu ramiennego). Potem urywa się ona nagle i jest dalej słabo tylko zaznaczona w formie rdzawo-brunatnej linii. U 2 innych ♂♂ linia ta jest wyraźniejsza, grubsza i czarno pośrodku wypełniona.

602. *Callimorpha dominula* L. Pospolity w czerwcu i lipcu (do 4 VII) w wilgotnych miejscach w Lasach Porębskich i Kromołowskich. Lata w dzień. W r. 1918 otrzymaliśmy ex ovo 2-gie pokolenie 6 i 18 X. Zmienny w kształcie i ilości białych plam na skrzydłach przednich. Zwłaszcza liczba małych białych plamek w wierzchołku waha się od 2—4; ab. *hamelensis* Pfl. — 1 ♀ 4 VII 1918 Lasy Porębskie ma prawie czysto-białe plamy na skrzydłach przednich, u okazów typowych 3 plamy środkowe i 1 nasadowa (podłużna) są ochrowo-nabiegnięte.

603. **Coscinia cribrum** L. Pospolity w czerwcu i lipcu (do 19 VII) na wrzosowiskach. Lasy Kromołowskie, Kądziałów; ab. *leucomelas* Obthr. — 1 ♂ i 1 ♀ 18 i 19 VII 1921 Kądziałów mają dość szeroko czarniawo-szaro zaciemniony brzeg zewnętrzny skrzydeł przednich, resztę zaś skrzydeł — nieco jaśniejszą, niż u okazów typowych.

604. **Hipocrita jacobaeae** L. Nierzadki na wzgórzach w Strzegowej za Smoleniem w czerwcu (9 VI 1924). Bliżej Zawiercia nie spotykany. 1 okaz ♀ jest znacznie mniejszy od normalnych ($\frac{2}{3}$ wielkości normalnej).

605. **Nudaria mundana** L. 1 okaz ♂, złowiony na światło na skałach koło Strzegowej (Smoleń) 18 VII 1923.

606. **Endrosa irrorella** Cl. Pojedynczo w lipcu i sierpniu. 7 VII 1922 Morsko, 17 VII 1921 Las Bukowy za Ogródzieńcem i 15 VIII 1922 Kądziałów.

607. **Cybosia mesomella** L. Pospolity w czerwcu i lipcu (do 18 VII) w wilgotnych lasach. Lasy Porebskie i Kromołowskie; ab. *flava* Preiss. — o ochrowo-żółtych skrzydłach przednich jest równie pospolita, jak i forma typowa; ab. *cremella* Krul. — 1 ♂ 2 VII 1922 Kądziałów z zanikiem czarnych kropek na skrzydłach przednich. Ta sama forma występuje i u ab. *flava* Preiss.: 1 ♂ 27 VI 1918 Kądziałów.

608. **Comacla senex** Hb. Pospolity w lipcu na mokrych wrzosowiskach i torfowiskach na Kądziałowie i Józefowie. Znęca się również do światła lampy w samym Zawierciu: 18 i 22 VII 1921 Kądziałów, 10 VII 1926 i 22 VII 1924 (na światło).

609. **Oeonistis quadra** L. Występuje nieregularnie. W niektóre lata wcale się nie pojawia, w inne jest bardzo pospolity jak np. w r. 1925 był bardzo liczny w lipcu (15–27 VII) na światło. Trafia się i w sierpniu: 5 VIII 1924 Skałka. Niektóre okazy ♀ ♀ mają silnie zmniejszone stalowo-błękitne plamy na skrzydłach przednich; ab. ♀ *unipuncta* Spul. — 1 okaz ♀ 15 VII 1925 ma bardzo małą, prawie w zaniku, dolną plamkę na skrzydłach przednich.

610. **Lithosia deplana** Esp. Tylko 1 okaz ♂, pochodzący ze zbiorów b. Szkoły Powszechnej Twa Akc. „Zawiercie“.

611. **L. lurideola** Zck. Nie rzadki za Pilicą (Czarny Las) i około Strzegowej (Smoleń), na suchem, wapiennym podłożu. 25 VI 1924, 15 i 18 VII 1923.

612. **L. complana** L. Pospolity w wilgotnych lasach w czerwcu i lipcu (do 22 VII). Lata o zmierzchu. Kądzielów.

613. **L. lutarella** L. Dotychczas złowiliśmy tylko 2 okazy: 24 VII 1923, Słupia pod Szczekocinami i 3 VIII 1918, Lasy Kromołowskie.

614. **Pelusia muscerda** Hufn. W lipcu i sierpniu na krzaczkach olszowych (*Alnus* sp.), rosnących na silnie podmokłych, bagnistych łąkach. Przychodzi także na przynętę. 31 VII 1924, Włodowice i 10 VIII 1923 cmentarz.

ZYGAENIDAE.

615. **Zygaena purpuralis** Brunn. Pospolity w lipcu i sierpniu (do 15 VIII) ale lokalny na podłożu wapiennym. Pilica (Czarny Las), Morsko, Las Bukowy za Ogrodzieńcem.

616. **Z. achilleae** Esp. Również pospolity w tych samych miejscach, co poprzedni. W lipcu (do 22 VII); ab. *confluens* Dziurz. — 4 pierwsze plamy skrzydeł przednich (z wyjątkiem 5-tej, zewnętrznej) są ze sobą połączone, 2 okazy ♂♂ 22 VII 1918, Pilica (Czarny Las); ab. *cingulata* Dziurz. — 1 ♂ 8 VII 1918, Pilica (Czarny Las) z czerwoną obrączką na odwłoku.

617. **Z. meliloti** Esp. Również na wapiennym podłożu, w bliskości Zawiercia rzadki (1 ♀ 15 VIII 1918, Skarżyce). Licznie występuje w lipcu w Słupi pod Szczekocinami.

618. **Z. trifolii** Esp. Pospolity w lipcu (do 22 VII) na mokrych łąkach leśnych pod Łazami. Środkowa para plamek (1+2 i 3+4) na skrzydłach przednich okazuje skłonność do zlewania się; ab. *glycirrhizae* Rbr. 2 ♂♂: 8 VII 1920 i 19 VII 1918, Łazy, mają środkowe plamki (3+4) ze sobą zlane i połączone z zewnętrzną (5); ab. *minoides* Selys, 1 okaz ♀ 19 VII 1918, Łazy ma wszystkich 5 plamek zlanych w jeden podłużny pas; ab. *orobi* Hb. — 2 okazy ♂♂ o małych, okrągłych i wyraźnie od siebie oddzielonych plamkach, 19 i 22 VII 1918, Łazy.

619. **Z. lonicerae** Scheven. Pospolity wszędzie w czerwcu i lipcu, nawet sierpniu (do 20 VIII). Występuje bardziej na wilgotniejszych, nizinnych miejscach. 1 okaz ♂ 20 VIII 1919, Cerefisko, ma bardzo małą, prawie zanikłą górną plamkę w środkowej parze (3). 1 okaz ♂ 24 VII 1918, Cerefisko, jest bardzo mały, z bardziej zaokrąglonym wierzchołkiem skrzydeł przed-

nich i małemi, okrągłemi plamkami. Z wyglądu okaz ten przypomina *Z. trifolii* Esp. ab. *orobi* Hb., od którego różni go dłuższe, śpiczaste różki.

620. **Z. filipendulae** L. Pospolity wszędzie (bardziej na nizinach) od końca czerwca do sierpnia (do 12 VIII). 1 okaz ♂ 8 VII 1920, Łazy, posiada na skrzydłach tylnych szerszą niż zwykle czarną obwódkę, zwłaszcza na brzegu zewnętrznym; ab. *bipunctata* Selys. — 3 okazy, o plamkach środkowych (3+4) ze sobą zlanych 4 VII 1918, Kądziałów, 19 VIII 1918 Łazy i 17 VIII 1920 Lasy Kromołowskie; ab. *ochsenheimeri* Z. — 1 okaz ♂ 6 VII 1918, Kądziałów, nieco większy od innych, o mniejszych niż zwykle i wyraźniej od siebie oddzielonych plamkach, ma dolną zewnętrzną plamkę (6) w częściowym zaniku i rozdzieloną na 2 części ciemną żyłką, tło skrzydeł przednich dość ciemne; typowy ab. *ochsenheimeri* Z. winien mieć szerszy czarny brzeg skrzydeł tylnych i czerwone plamki na spodzie skrzydeł przednich ze sobą połączone, okaz nasz tych ostatnich cech nie posiada, uważamy go jednak za przejściowy do tej formy; ab. *ramburi* Ld. — o zlanych zewnętrznych plamkach (5+6) w jedną dużą owalną plamę, 2 okazy: 9 VIII 1920, Lasy Kromołowskie i 12 VIII 1918, Cerefisko.

621. **Z. angelicae** O. Dość pospolity w lipcu i sierpniu (do 9 VIII) na suchem, wapiennym podłożu. Pilica (Czarny Las), Morsko i Strzegowa (Smoleń).

622. **Z. ephialtes** L. Występuje tylko jako: ab. *athamanthae* Esp. — o 5-ciu czerwonych plamkach na skrzydłach przednich i czerwonym tle tylnych, rzadka forma, 9 VIII 1925, Strzegowa (Smoleń), 15 VIII 1918, Morsko i jako v. *peucedani* Esp. — o 6-ciu czerwonych plamkach na skrzydłach przednich i czerwonych tylnych, forma ta jest dość pospolitą w lipcu i sierpniu, cmentarz, Cerefisko. U czystych okazów plamki (4) brzegowe są często biało nabiegnięte, zaś na skrzydłach tylnych widocznym jest ślad jaśniejszy plamki na polu zewnętrznym.

623. **I. pruni** Schiff. Pospolity w czerwcu i początku lipca (do 8 VII) w Lasach Kromołowskich, na Józefowie i Kądziałowie, na słonecznych wrzosowiskach.

624. **I. statices** L. Pospolity na łąkach od maja do sierpnia. Tło skrzydeł przednich niebieskawe lub intensywnie zielone (zwłaszcza u ♀ ♀). 1 okaz ♀ jest barwy złocisto-zielonej z silnym

odcieniem brązowym. Odwłok miedziano-brązowy, połyskujący. To ostatnie zabarwienie odwłoka zdarza się u wielu innych okazów.

COCHLIDIIDAE.

625. **Cochlidion limacodes** Hufn. Pospolity w maju i czerwcu, otrzymywany głównie z gąsienic, zbieranych na dolnej stronie liści dębowych w sierpniu i wrześniu, Cerefisko; ab. *bufo* F. — 1 okaz ♀ 18 V 1916 ma w poprzek skrzydeł przednich czarny pas, obejmujący pośrodku ochrową plamę.

PSYCHIDAE.

626. **Acanthopsyche atra** L. Dość pospolity jako koszyczki gąsienic, które można zbierać w kwietniu, nisko na pniach sosen. Lasy Kromołowskie, cmentarz, Kądziałów. Motylki latają w kwietniu (od 17 IV) i maju (do 19 V).

627. **Pachytelia unicolor** Hufn. Pospolity jako koszyk gąsienicy, zwykle przyczepiony do pniaków na porębach. Lata w czerwcu (do 29 VI). Lasy Porębskie i Kromołowskie, Cerefisko.

628. **P. vilosella** O. Dość rzadki jako koszyk (pospoliciej ♀ ♀) w Lasach Porębskich. Zlokalizowany głównie w mokrym, młodym brzeźniaku. ♂♂ e. l. 11 i 15 VI 1923.

629. **Psyche viciella** Schiff. Pospolity jako koszyk na mokrych łąkach, na słupach telegraficznych przy torach kolejowych i na wrzosowiskach. Motyle w czerwcu (e. l. do 27 VI). Lasy Kromołowskie, Kądziałów.

630. **Sterrhopteryx hirsutella** Hb. Nierzadki w tych samych miejscach, co i *P. viciella* Schiff. W czerwcu i lipcu (do 13 VII). Znęca się również do światła lampy w samem Zawierciu.

631. **Epichnopteryx pulla** Esp. Nierzadki w maju (do 26 V) na słonecznych łączkach leśnych. Lasy Porębskie i Kromołowskie, Cerefisko.

632. **Psychidea bombycella** Schiff. ♂♂ pospolite w maju i czerwcu (do 29 VI) na mokrych wrzosowiskach. Latają o zmierzchu. Koszyczków nie znaleźliśmy.

633. **Fumea casta** Pall. Bardzo pospolity wszędzie w czerwcu i w lipcu (e. l. do 7 VII).

634. **F. betulina** Z. Dość pospolity, głównie na Cerefisku. Koszyczki na brzożach lub innych drzewach w bliskości brzoż. Występuje w czerwcu (e. l. do 24 VI).

SESIIDAE.

635. **Trochilium apiformis** Cl. Nierzadki w czerwcu i lipcu (do 9 VII) na pniach osin. Cerefisko. Oprzędy z poczwarkami znajdują się w ziemi przy pniach drzew.

636. **Sciapteron tabaniformis** Rott. Dotychczas posiadamy tylko 1 okaz ♀, pochodzący ze zbiorów b. Szkoły Powszechnej Twa Akc. „Zawiercie“.

637. **Sesia tipuliformis** Cl. Blisko Zawiercia dotąd jeszcze nie spotykany. Posiadamy okazy, łowione w lipcu w Dąbrowie Górniczej (ca 35 km. od Zawiercia w kier. pld. zach.) przez p. M. Isaakową.

638. **S. vespiformis** L. 1 ♂, złowiony w maju 1923 r. na ściętym pniu starego dębu w Słupi pod Szczekocinami.

639. **S. culiciformis** L. Pospolity jako gąsienica, którą najłatwiej znaleźć można pod korą na ściętych pniakach po młodych brzożach. Pniak taki jest charakterystycznie oznaczony trocinami. Cerefisko. E. l. do 21 V.

640. **S. ichneumoniformis** F. 1 okaz ♂, złowiony na kwiatkach *Hypericum* sp. w Pilicy (Czarny las) 26 VIII 1922.

641. **S. empiformis** Esp. Bardzo pospolity jako gąsienica, zbierana w jesieni i na wiosnę w korzeniach *Euphorbia cyparissias* L. Rośliny, w których żyją gąsienice, mają zwykle zeschnięte i pożółkłe listki. Dorosłe motyle można również kosić na *Euphorbia*. Od maja do lipca (do 24 VII). W lipcu łowi się motyle znacznie mniejsze (do $\frac{2}{3}$ wielkości normalnej), Tabl. XI fig. 20, ale zresztą identyczne z *S. empiformis* Esp. W początku lipca znaleźć można w korzeniach *Euphorbia cyparissias* L. gąsienice, które dają wspomniane wyżej małe okazy, od 6—24 VII.

642. **Bembecia hylaeiformis** Lasp. Pospolity jako gąsienica, zbierana na wiosnę w suchych łodygach malin dzikich i ogrodowych. Dorosłe motyle rzadko się trafiają. E. l. w czerwcu i lipcu (do 8 VII). Zawiercie, Lasy Porębskie, Kądziałów, Strzegowa (Smoleń).

COSSIDAE.

643. **Cossus cossus** L. Dość pospolity jako motyl w czerwcu i lipcu (do 11 VII). ♀ ♀ chętnie przychodzą na przynętę. Cmentarz, Cerefisko.

644. **Zeuzera pyrina** L. Pojedynczo w czerwcu i lipcu na pniami jesionów (*Fraxinus* sp.) na ulicach miasta. Znęca się również do światła. 6 VI 1921, 5 VII 1924 i 13 VII 1923.

HEPIALIDAE.

645. **Hepialus fusconebulosa** de Geer. Dość pospolity, dawniej znacznie liczniejszy, w mokrych Lasach Porębskich i na Cerefisku. Występuje w czerwcu i początku lipca (do 10 VII). Latać zaczyna około godz. 9-tej wieczorem, unosząc się szybko nad rowami i drózkami leśnymi. Niektóre ♂♂ mają ciemniejszy, brunatnawo szary, mniej widoczny rysunek i tło rdzawo lub fioletowo-brunatne, do ciemno-brunatnego. Wśród ♀♀ często zdarzają się okazy o jaśniejszym, białawo-szarym tle skrzydeł przednich (T. XI. f. 22), w licznych przejściowych okazach.

646. **H. hecta** L. Bardzo pospolity w czerwcu i lipcu (do 20 VII) w Lasach Porębskich i w Strzegowej (Smoleń). Latać zaczyna o zmierzchu, huśtając się najczęściej nad brzegami dróg i nad rowami, porośłymi jagodą czarną (*V. myrtillus* L.) i paprocią (*Pteris aquilina* L.) oraz wrzosem. Lot kończy się z nastaniem zupełnego zmierzchu i trwa krótko, około 25 minut. Pas złocistych plamek na zewnętrznym polu skrzydeł przednich u niektórych okazów jest połączony w całkowitą przepaskę. Wszystkie nasze okazy mają na brzegu zewnętrznym skrzydeł przednich zwykle liczne (rzadziej 1) kropki złociste; ab. *flina* H. Schöff., liczne okazy ♂♂ o ciemniejszym, jednostajnie ciemno-brunatnym, tle skrzydeł przednich. Poza tem wiele okazów stanowi przejście do tej formy.

TALAEPORIIDAE.

1. **Talaeporia tubulosa** Rtz. Dość pospolity, cmentarz, Lasy Kromińskie.

PYRALIDAE.

2. **Aphomia sociella** L. 1 ♀ 7 VII 1926, Zawiercie.

3. **Crambus tristellus** Schiff. 15 VIII 1922, Zawiercie.

4. **C. luteellus** Schiff. 4 okazy 10 VII 1922, Zawiercie, 24 VII 1926, Skalka.

5. **C. perlellus** Sc. 5, 10, 12 i 24 VII 1926, 19 VIII 1926, Zawiercie; ab. *warringtonella* Stt., 2 okazy 24 VII 1926, Zawiercie o wyraźnych ciemnych smugach wzdłuż żyłek na skrzydłach przednich.

6. **C. fulgidellus** Hb. 1 ♂, 19 VIII 1926, Zawiercie.

7. **C. pinellus** L. 15 VII 1921, 17 VII 1923, 6 VIII 1927, Zawiercie.

8. **C. chrysonuchellus** Sc. 1915/16, Zawiercie.

9. **C. hortuellus** Hb. 1 ♂, 2 VII 1918, Skalka.

10. **C. culmellus** L. 13 i 31 VII i 21 VIII 1926, Zawiercie.

11. **C. pratellus** L. 1 ♂ 1915 1916 i 1 ♀ 23 VI 1918, Kądziałów.

12. **C. heringiellus** HS. 2 ♂♂ 16 VII 1926, Zawiercie.

13. **C. silvellus** Hb. 1 ♂ 6 VIII 1927, Zawiercie.

14. **C. pascuellus** L. 27 VI 1918, Kądziałów, 4 VII 1923, cmentarz, 15 VII 1927, Zawiercie.

15. **Schoenobius forficellus** Thnbg. 1 ♂ 12 VII 1923, Zawiercie.

16. **Donacaula mucronella** Schiff. 3, 6 i 14 VII 1926, Zawiercie.

17. **Acentropus niveus** Oliv. 3 i 16 VII 1926, 12 VIII 1925, 10 VIII 1927, Zawiercie.

18. **Anerastia lotella** Hb. 1 ♂ 16 VII 1926, Zawiercie.

19. **Ephestia kuehniella** Z. b. pospolity całe lato.

20. **E. elutella** Hb. 21 VI 1918, Cerefisko, 26 i 29 VI 1918, Kądziałów, 14 VII 1926, Zawiercie.

21. **Metriostola vaccinella** Z. 27 VI 1918, Kądziałów.

22. **Salebria fusca** Hw. 27 VI 1918, Kądziałów, 14 VII 1926, Zawiercie.

23. **S. semirubella** Sc. var. *sanguinella* Hb. 1 ♀ 22 VII 1918, Pilica, Czarny Las, z białą smugą na brzegu ramiennym skrzydeł przednich.

24. **Dioryctria splendidella** HS. (?). 5 i 16 VII 1926. Zawiercie. Okazy nasze są dość duże (dł. skrz. prz. do 16 mm.) i dlatego skłoniliśmy się do uznania ich za *splendidella* HS., nie zaś za *abietella* Schiff.

25. *Rhodophaea advenella* Zck. 25 VII 1925, 26 VII 1926, Zawiercie.
26. *Aglossa pinguinalis* L. 23 VI 1923, 1 VII 1923, 5 VII 1926, Zawiercie.
27. *Pyrallis farinalis* L. Pospolity w lipcu, Zawiercie.
28. *Herculia glaucinalis* L. 6 i 13 VII 1926, 16 VII 1918, Zawiercie.
29. *Cledeobia angustalis* Schiff. 21 VII 1918, Zawiercie.
30. *Nymphula stagnata* Don. 13 VII 1926, 14 VIII 1927, Zawiercie.
31. *N. nymphaeata* L. Pospolity w lipcu, Zawiercie.
32. *N. stratiotata* L. 27 VI 1926, 17 VII 1927, 14 VIII 1925, Zawiercie, 8 VII 1918, Pilica.
33. *Cataclysta lemnata* L. Pospolity w lipcu, Zawiercie.
34. *Eurrhyncha urticata* L. 1 ♀, 14 VII 1926, Zawiercie.
35. *Scoparia ambigua* Tr. 28 VI 1918, Lasy Kromołowskie, 14 VII 1926 i 12 VIII 1927, Zawiercie.
36. *Euergeretia straminea* Hb. 22 VII i 5 VIII 1921, Skalka.
37. *Nomophila noctuella* Schiff. 10 VII 1926, Zawiercie, 21 VIII 1917 i 2 IX 1917, Cerefisko.
38. *Phlyctaenodes sticticalis* L. 1 ♂ 1915—16, Zawiercie.
39. *Pionea forficata* L. Nierzadki w sierpniu, Zawiercie.
40. *Pyrausta nubilalis* Schiff. W lipcu w Zawierciu i na Cerefisku.
41. *P. cespitalis* Schiff. 3 V 1922 i 18 VIII 1925, Zawiercie.
42. *P. purpuralis* L. Pospolity w maju i lipcu Zawiercie, Cerefisko.
43. *P. cingulata* L. 6 VIII 1927, Zawiercie.

TORTRICIDAE.

44. *Acalla emargana* F. ab. *effractana* Froel. 1 ♀ 4 IX 1927, Zawiercie, o skrzydłach przed. ciemno-brunatnych, bez rysunku.
45. *A. niveana* F. 25 II 1920, 24 III 1923, 13 IV 1922, Cerefisko.
46. *A. lipsiana* Schiff. 1915—16, Zawiercie.
47. *A. ferrugana* Tr. 1915—16, Zawiercie; ab. *tripunctana* Hb. — 14 IV 1922, Cerefisko, tło skrz. przed. białe, pośrodku brzegu ramiennego brunatny trójkąt, zwrócony kątem do wewnątrz.

48. *A. holmiana* L. 26 i 27 VII 1926, Zawiercie.
49. *Amphisia gerningana* Schiff. 1 ♂ 14 VII 1926, Zawiercie.
50. *Cacoecia podana* Sc. 10 VII 1925, 2 i 12 VII 1927, Zawiercie.
51. *C. xylosteana* L. 14 VII 1926, Zawiercie.
52. *C. sorbiana* Hb. 5 VII 1926, Zawiercie.
53. *C. murinana* Hb. 5 i 14 VII 1926, Zawiercie.
54. *Pandemis ribeana* Hb. 7 VII 1926, Zawiercie; ab. *cerasana* Hb. — 5 VII i 2 VIII 1926, Kądziałów, o tle znacznie jaśniejszem na skrzydłach przednich.
55. *P. cinnamomeana* Fr. (?). 1 ♂ 15 VII 1926, Zawiercie.
56. *P. heparana* Schiff. 2, 8, 14 i 16 VII 1926 i 6 VIII 1927, Zawiercie.
57. *Tortrix forskaleana* L. 7 i 12 VII 1926, Zawiercie.
58. *T. bergmanniana* L. 2 VII 1926, Kądziałów, 8 VII 1926, Zawiercie.
59. *T. viridana* L. Pospolity w lipcu na Cerefisku.
60. *T. forsterana* F. 1 ♀ 2 VII 1926, Lasy Kromołowskie.
61. *T. viburniana* F. 1 ♂ 24 VI 1918, Kądziałów.
62. *T. unicolorana* Dup. var. *uhagoni* Seeb. 30 VI 1918, cmentarz, o skórzasto-brunatnych skrz. przedn.
63. *T. osseana* Scop. 22 VI 1924, Zawiercie.
64. *T. wahlbomiana* L. 3, 5, 8 i 13 VII 1926, Zawiercie.
65. *Oporinia tottricella* Hb. W marcu i kwietniu na Cerefisku.
66. *Phalonia rutilana* Hb. 6, 12 i 14 VII 1926, Zawiercie.
67. *Ph. kindermanniana* Tr. 12 VIII 1927, Zawiercie.
68. *Ph. dubitana* Hb. 27 VII 1926, Zawiercie.
69. *Ph. posterana* Z. 16 VII 1926, Zawiercie.
70. *Ph. richteriana* F. R. 6 VII 1926, Zawiercie, 10 VIII 1918, tamże.
71. *Chlidonia hartmanniana* Cl. 1915—16, Zawiercie.
72. *Euxanthis hamana* L. 1 ♂ 7 VII 1919, Zawiercie.
73. *E. zoegana* L. 6 VIII 1927, Zawiercie.
74. *Evetria turionana* Hb. 1915—16, Zawiercie.
75. *E. buoliana* Schiff. 15 VII 1923, Zawiercie.
76. *Argyroprocte salicella* L. 16 VII 1917, 24 VII 1917, Lasy Kromołowskie.
77. *A. ochroleucana* Hb. 8 VII 1919, Zawiercie.

78. *A. dimidiana* Sodof. 8 VII 1926, Zawiercie.
79. *A. bifasciana* Hw. (?). 12 VII 1926, Zawiercie.
80. *A. lacunana* Dup. 24 VI 1918, Kądziałów, 1, 12 i 24 VII 1926, Zawiercie, 2 VII 1918, Skalka.
81. *A. rivulana* Sc. 2 VII 1918, Skalka, 12 VII 1926, Zawiercie.
82. *A. rurestrana* Dup. 27 VI 1918, Kądziałów.
83. *Olethreutes arcuella* Cl. 1915, Cerefisko.
84. *Ancyliis achatana* F. 6 VII 1926, Zawiercie.
85. *A. lundana* F. 10 VIII 1927, Zawiercie.
86. *A. siculana* Hb. 26 VII 1926, 9 VIII 1927, Zawiercie.
87. *A. selenana* Gr. 12 VIII 1927, Zawiercie.
88. *A. unguicella* L. 1915—16, Zawiercie.
89. *A. uncana* Hb. 1915—16, Zawiercie.
90. *Bactra lanceolana* Hb. 3, 12 i 26 VII 1926, Zawiercie.
91. *B. furfurana* Hw. 12 VIII 1927, Zawiercie.
92. *Tmetocera ocellana* F. W lipcu dość pospolity, Zawiercie.
93. *Nothocelia uddmanniana* L. 2 VII 1926, Kądziałów.
94. *N. roborana* Tr. 7 VII 1926, Zawiercie.
95. *Epiblema ophthalmicana* Hb. Zawiercie.
96. *Lipoptycha sylvicolana* Hein. 1915—16, Zawiercie.
97. *Carpocapsa pomonella* L. Pospolity od czerwca do sierpnia, Zawiercie; var. *putaminana* Stgr., 2 i 16 VII 1926, Zawiercie, okazy nieco mniejsze od typowych, o tle skrz. prz. jasnoszare, ciemne pole zewnętrzne zredukowane.
98. *Laspeyresia coniferana* Rtz. (?). 1915—16, Zawiercie.

PTEROPHORIDAE.

99. *Platyptilia bertrami* Rössl. (?). 17 VII 1917, cmentarz.
100. *Stenoptilia pterodactyla* Z. 14 VII 1916, Zawiercie.
101. *Marasmarcha phaeodactyla* Hb. 7 VII 1922, Józefów.
102. *Pterophorus monodactylus* L. 28 IX 1927, 23 X 1919, 6 X 1918, Cerefisko.
103. *Alucita pentadactyla* L. Nierzadki w czerwcu, wszędzie.

GELECHIIDAE.

104. *Dasystoma salicellum* Hb. 1915—16, 3 IV 1920, 21 IV 1922, Cerefisko.

105. *Chimabacche fagella* F. Pospolity w kwietniu i maju na Cerefisku. 1 ♀ 28 X 1923, Las Bukowy.

106. *Semioscopis anella* Hb. Pospolity w marcu i kwietniu na Cerefisku.

107. *S. avellanella* Hb. 9 IV 1922, Cerefisko.

108. *Epigraphia steinkellneriana* Schiff. W kwietniu na Cerefisku.

109. *Depressaria laterella* Schiff. 15 IV 1922, Zawiercie.

110. *Pleurota bicostella* Cl. 27 VI 1918, Kądziałów.

111. *Alabonia bractella* L. 5 VI 1925, Kądziałów.

112. *Nothris marginella* F. 9 VIII 1927, Zawiercie.

113. *Hypsolophus fasciellus* Hb. 21 VI 1922, Cerefisko.

114. *Tachyptilia populella* Cl. 28 VI 1922, Cerefisko.

115. *Teleia alburnella* Dp. 26 VI 1918, Zawiercie (okolice).

116. *Anacampsis vorticella* Sc. 2 VII 1918, Skalka.

MOMPHIDAE.

117. *Eustaintonia pinicolella* Dup. 12 i 14 VII 1926, Zawiercie.

COLEOPHORIDAE.

118. *Coleophora discordella* Z. 12 i 8 VII 1926, Zawiercie.

GRACILARIIDAE.

119. *Lithocolletis strigulatella* Z. (?). 1915—16, Zawiercie.

ELACHISTIDAE.

120. *Elachista squamosella* HS. VII 1917, Zawiercie.

HYPONOMEUTIDAE.

121. *Hyponomeuta padellus* L. (?). 20 VIII 1919, Zawiercie.

122. *H. malinellus* Z. 8 i 12 VII 1926, 6 VIII 1927, Zawiercie.

123. *H. evonymellus* L. 4 VII 1922, 6 i 13 1926, Zawiercie.

124. *Argyresthia goedartella* L. 7 i 12 VII 1926, 31 VI 1917, Zawiercie.

125. *A. brockeella* Hb. 12 VII 1926, Zawiercie.

126. *Cedestis farinatella* Dup. 12 i 14 VII 1926, Zawiercie.
 127. *Cerostoma xylostellum* L. 8 VII 1917, Zawiercie.
 128. *C. radiatellum* Don. 1915—16, 26 III 1922, Cerefisko.
 129. *Plutella maculipennis* Curt. Pospolity w lipcu, Zawiercie.

ACROLEPIIDAE.

130. *Acrolepia cariosella* Tr. 2 VII 1918, Skalka.

TINEIDAE.

131. *Tinea granella* L. Pospolity w sierpniu, Zawiercie.
 132. *T. lapella* Hb. 6 VII 1926, Zawiercie.

INCURVARIIDAE.

133. *Nemophora swammerdamella* L. 1915—16, 31 V 1922, Cerefisko.
 134. *Nemotois metallicus* Poda. 8 VII 1918, Pilica, Czarny Las.
 135. *Adela cuprella* Thnbrg. 21 II 1926, ex l., Zawiercie.
 136. *A. viridella* Z. 30 V 1923, Kądziałów.

Już po oddaniu do druku naszego spisu ukazała się w Sprawozd. Kom. Fizj. Pol. Ak. Um. T. LXII praca p. W. Nic-siołowskiego p. t. „Motyle większe (*Macroleptidoptera*) okolic Zawiercia i niektórych miejscowości b. Królestwa Polskiego“, ułożona na zasadzie rękopisu ś. p. Juljusza Isaaka. Wobec tego spis nasz, jako później się ukazujący, jest obecnie drugim z kolei przyczynkiem do poznania fauny lepidopterologicznej okolic Zawiercia.

W pracy tej podanych jest 57 gatunków i 22 odmiany, przez nas dla tutejszych okolic nie zanotowanych.

Nie mogąc już teraz ustosunkowywać inaczej własnego spisu do wspomnianej pracy, ograniczamy się do kilku uwag i sprostowań:

C. palaeno L. var. ♀ *herrichi* Stgr. Nazwa ta dotyczy formy *v. europomene* Ochs., która u nas wogóle nie występuje. Od-

nośne okazy były zapewne mylnie określone i należały do ab. *illgneri* Rühl., cwent. do ab. ♀ *illgnerina* Vorbr.

L. eumedon Esp. Nie występuje wogóle na wzgórzach właściwego pasma Jury Krakowsko-Wieluńskiej lecz na znacznie niżej położonych mokrych łąkach w okolicy Łaz, oddalonych od wspomnianego pasma górskiego o ca 10 km. W miejscowościach tych motyl ten trzyma się brzegów strumieni i nie jest wcale rzadki.

L. meleager Esp. Występuje tylko jako ab. *stevenii* Tr. i to zarówno ♀♀, jak i ♂♂. Te ostatnie różnią się od typowych okazów *L. meleager* Esp. obecnością czarnej plamki medialnej na wierzchniej stronie skrzydeł przednich.

L. admetus L. var. *ripartii* Frr. Okaz ♀, złowiony przez nas w Czarnym Lesie za Pilicą, oraz okazy z Plechowa (nie z Pleszowa, jak to mylnie podano) należą bezsprzecznie do tego gatunku, który w podanej wyżej odmianie może być śmiało wprowadzony do fauny krajowej.

P. palaemon Pall. Ponieważ ś. p. Juljusz Isaak, przeglądając nasze zbiory, określił pośród okazów ♀♀ *P. silvius* Knoch. kilka sztuk mylnie jako *P. palaemon* Pall., przypuszczamy, że gatunek ten został zaliczony do spisu na zasadzie wspomnianego mylnego określenia.

A. comes Hb. W zbiorach b. szkoły powszechnej T. A. „Zawiercie“, które oznaczał i układał ś. p. Juljusz Isaak, znajdował się mały okaz *A. pronuba* L. niewiadomo z jakich powodów zamieszczony pod nazwą „*A. comes* Hb.“, wobec czego zapewne i w spisie gatunek ten jest mylnie podany.

Pl. jota L. Zamieszczenie tego gatunku wydaje się nam wątpliwem z powodów analogicznych, jak przy gat. *A. comes* Hb.

C. electa Esp. Sami nigdzie w okolicy gatunku tego nie spotkałiśmy. Co dotyczy wzmianki o występowaniu tego motyla w Kielcach, to zaznaczyć należy, że ś. p. Juljusz Isaak odnośnie do fauny kieleckiej zbierał informacje od nas i, przeglądając nasze tamtejsze zbiory, mylnie określił zniszczony okaz ♂ *C. pacta* L. jako *C. electa* Esp.

A. strigaria Hb. Gatunek ten został wprowadzony do spisu zapewne także na zasadzie niewłaściwego określenia w miejsce *A. straminata* Tr.

DODATEK UZUPEŁNIAJĄCY DO „MOTYLI OKOLIC ZAWIERCIA“.

Poniżej podajemy wykaz gatunków i odmian *Macro-* i *Microlepidoptera*, nowych dla tutejszych okolic, złowionych przez nas w ciągu r. 1928/9, względnie w pracy wyżej wspomnianej nie wykazanych. Liczby porządkowe oznaczają gatunki nowe dla okolic Zawiercia.

ODMIANY OPUSZCZONE:

Papilio podalirius L. ab. *reductus* Schultz. 1 okaz ♀ e. l. I 1923, Słupia (Szczekociny), ma pręgę 2-gą na skrzydłach przednich zgrubiałą, tworzącą czarną plamę przy brzegu ramieniowym. Po za plamą pręga ta raptownie się urywa, zamieniając się w słabe ciemne przyprószenie tła skrzydeł. Pozostałe pręgi na obu parach skrzydeł słabiej, niż normalnie, zaznaczone.

Malacosoma neustria L. ab. *vulgaris* Borkh. 3 okazy: 14 VII 1924 i 15 i 16 VII 1925, Zawiercie, znęcone do światła, mają jednostajnie ciemno-brunatne tło skrzydeł, rysunek normalny.

Lasiocampa quercus L. ab. ? 1 okaz ♀ e. l. 15 VII. 1928, Lasy Kromołowskie, ma jednostajnie ciemne, ochrowo-brunatne tło skrzydeł. Ubarwienie to odpowiadałoby formie ab. *alpina* Frey, która jednakże winna być znacznie większa.

Cosmotriche potatoria L. ab. *berolinensis* Heyne. 1 okaz ♀, e. l. 11 VI 1920, Lasy Kromołowskie, ma jasne, żółtawe tło o szarawym odcieniu. Rysunek normalny, nieco mniej wyraźny, niż u okazów typowych.

Rok 1928.

Macrolepidoptera.

647. ***Agrotis cursoria*** L. 1 okaz ♂ został złowiony na światło w Zawierciu 23 VIII 1928.

648. ***Nonagria cannae*** O. W połowie sierpnia 1928 znaleźliśmy w badyłach *Typha latifolia* L. i *T. angustifolia* L., rosnących w mokradle, położonem na brzegu Lasów Kromołowskich, w pobliżu kopalni węgla brunatnego „Elka“, kilka poczwerek tego gatunku, które wydały motyle pomiędzy 12 VIII a 25 VIII 1928. W dn. 12 VIII 1928 złowiliśmy w temże miejscu 2 okazy ♀ ♀ *N. cannae* O. 1 okaz ♀, e. l. 15 VIII 1928, ma skrzydła

przodnie jednolicie skórzasto-ochrowo-żółtawe, bez śladu rysunku ciemnej smugi, widocznej u okazów typowych.

649. **N. sparganii** Esp. Z jednej z poczwerek, znalezionych jak wyżej wspomnieliśmy, wyłagł się okaz ♂ 12 VIII 1928. Okaz ten należy do ab. *bipunctata* Tutt, mając na skrzydłach przednich wyraźną ciemną podłużną smugę, która w miejscu plamki nerkowej tworzy czarny półksiężyc z białą źrenicą, otwarty na zewnątrz.

N. typhae L. ab. *nervosa* Esp. 1 okaz ♂, e. l. 16 VIII 1928, Lasy Kromińskie, ma ciemne, brunatnawe tło skrzydeł przednich o winno-czerwonym odcieniu. Na tle tem odznacza się wyraźnie sieć jasnych żyłek.

650. **Hydroecia nictitans** Bkh. 7 VIII 1928 złowiliśmy na przynętę na Skałce szereg okazów, określonych na zasadzie badania narządów płciowych u ♂♂ jako typowe *H. nictitans* Bkh. Niektóre okazy mają tło środkowego pola skrzydeł przednich jaśniejsze od normalnego, żółto-czerwone; ab. *erythrostigma* Haw. 1 okaz ♂ ma żółto zabarwioną plamkę nerkową na skrzydłach przednich: 7 VIII 1928, Skałka.

Plusia gamma L. ab. *nigricans* Spul. 1 okaz ♀, znęcony do światła 14 VIII 1928, Zawiercie, ma silnie ściemnione, aksamitno-czarne, o lekkim odcieniu fioletowym, tło skrzydeł przednich, na których wyraźnie zaznacza się metaliczny znak „gamma”. Brzeg zewnętrzny skrzydeł przedn. zjaśniony.

651. **Lygris reticulata** F. Rzadki ten motyl, znany dotychczas w Polsce jedynie z okolic Wilna, został przez nas złowiony na światło w Zawierciu w jednym okazy ♀ 8 VIII 1928.

652. **Larentia cucullata** Hufn. 1 okaz ♀ złowiony 13 VIII 1928 w Bukowym Lesie pod Ogrodzieńcem.

L. alchemillata L. ab. *unicolorata* Lange (Iris, 35, p. 171, [1921]). 1 okaz ♀, znęcony do światła w Zawierciu 12 VIII 1928, ma skrzydła przednie jednostajnie ciemno-brunatne. W miejsce białych poprzecznych linii falistych tło zaznaczone jest rdzawo-brunatnym kolorem. Skrzydła tylne również ciemniejsze od normalnych, bez jasnej poprzecznej linii, widocznej u okazów typowych.

653. **Asthena anseraria** HS. 1 ♂ 17 VI 1928, Kądziałów (Lasy Porębskie).

654. **Abraxas sylvata** Sc. 1 okaz ♀ znaleziony na pniu drzewa w Pilicy 17 VII 1928.

655. **Boarmia secundaria** Esp. Dn. 12 VIII 1928 w Strzegowie za Smoleniem złowiony został na pniu jodły 1 zniszczony okaz ♀.

Microlepidoptera.

Crambus tristellus Schiff. ab. *paleella* Hb. Kilka okazów 17 VIII 1928, Zawiercie, z zanikiem srebrnej smugi podłużnej na skrzydłach przednich; ab. *fascelinella* Steph. — 1 okaz 15 VIII 1928, Zawiercie, o ciemno-brunatnym tle skrzydeł przednich, rysunek normalny; ab. *aquilella* Hb. — 2 okazy 20 VIII 1928, Zawiercie, ubarwione podobnie jak ab. *fascelinella* Steph. lecz bez widocznej srebrnej smugi podłużnej na skrzydłach przednich.

137. **C. selasellus** Hb. 17 VIII 1924, Zawiercie.

138. **C. dumetellus** Hb. 1 VII 1928, Zawiercie, Kądziałów.

139. **Platytes alpinellus** Hb. 17 VIII 1928, Zawiercie.

140. **Psammotis hyalinalis** Hb. 17 VII 1928, Zawiercie.

141. **Syllepta ruralis** Sc. 3 VIII 1928, Zawiercie.

142. **Pionea testacealis** Z. 17 VII 1928, Zawiercie.

143. **Pyrausta fuscalis** Schiff. 30 VI 1928, Zawiercie, Cerefisko.

144. **Acalla literana** L. var. *savana* HS. 1 okaz 1 XI 1928, Cerefisko, o tle skrzydeł przednich zielonem, z obfitym czarnym rysunkiem.

145. **A. contaminana** Hb. (*reticulana* Ström.). 17 VIII 1928, Zawiercie.

146. **Phalonia dolosana** Kaenn. (?). 29 VI 1928, Zawiercie.

147. **Argyroploce corticana** Hb. 15 VIII 1927 i 3 VIII 1928, Zawiercie.

148. **A. pruniana** Hb. 30 VI 1928, Zawiercie.

149. **Epiblema solandriana** L. f. *trapezana* F. 1 okaz 17 VIII 1928, Zawiercie, o szarym tle skrzydeł przednich i wyraźnym rysunku. Plama nasadowa znacznie ciemniejsza od tła.

150. **E. penkleriana** F. R. 20 VIII 1928 i 12 VIII 1927, Zawiercie.

151. **E. bilunana** Hw. 30 VI 1928, Zawiercie, Cerefisko.

152. **Adela degeerella** L. 1 VII 1928, Zawiercie, Kądziałów.

153. **A. ochsenheimerella** Hb. 17 VI 1928, Zawiercie.

Rok 1929.

Macrolepidoptera.

656. **Odontosia carmelita** Esp. Gatunek ten wymieniliśmy poprzednio (bez oznaczenia go numerem porządkowym) jako możliwy dla okolic Zawiercia, opierając się na znalezionych gąsienicach, obecnie włączamy go do spisu na zasadzie schwytania 2 okazów: 1 ♂ na pniu dębu 5 V 1929 na Cerefisku i 1 ♀ 19 V 1929 na pniu brzozy w Lasach Porębskich.

657. **Tephroclystia laquearia** HS. 1 okaz ♀ złowiony na światło dn. 27 V 1929, Zawiercie.

Amphidasis betularia L. ab. *doubledayaria* Mill. 1 okaz ♀, cały czarny, złowiony 14 VI 1929 przez p. M. Isaakową.

Microlepidoptera.

154. **Crambus fascelinellus** Hb. 14 IX 1929, Cerefisko.

155. **C. deliellus** Hb. 1 ♂, 2 ♀♀ 21 VIII 1929, Smoleń (Strzegowa), złowione na światło.

156. **C. hamellus** Thnbg. 1 ♂, złowiony w Zawierciu na światło 15 VIII 1929.

157. **Nephopteryx rhenella** Zck. 25 V 1929 na światło w Zawierciu.

158. **Endotricha flammealis** Schiff. 21 VII 1929, Pilica (Czarny Las).

159. **Scoparia zelleri** Wck. 2 okazy: 4 VII 1929, Zawiercie i 21 VIII 1929 Strzegowa (Smoleń) na światło.

160. **Pionea pandalis** Hb. 11 VI 1925, Cerefisko, złowiony przez p. M. Isaakową.

161. **Dichelis gnomana** Cl. 16 VIII 1929, na światło w Zawierciu.

162. **Cacoecia lecheana** L. Ze zbiorów p. M. Isaakowej.

163. **Tortrix ministrana** L. 24 VII 1912 Skalka, ze zbiorów b. szkoły Tow. Akc. „Zawiercie“.

164. **T. rusticana** Tr. 1 ♀ 25 V 1929, na światło.

165. **T. penziana** Thnbg. 21 VIII 1929, Smoleń (Strzegowa).

166. **Evetria resinella** L. 2 VI 1912 Kądziałów, ze zbiorów b. szkoły Tow. Akc. „Zawiercie“.

167. **Argyroplote sororculana** Zett. 24 III 1916, ze zbiorów b. szkoły Tow. Akc. „Zawiercie“.

168. *A. branderiana* L. 11 VI 1925 Cerefisko, złowiony przez p. M. Isaakową.
169. *Ancylis myrtillana* Tr. 30 V 1929, Lasy Kromołowskie.
170. *Epiblema pflugiana* Hw. 1 okaz ♀ złowiony przez p. M. Isaakową.
171. *Oxyptilus parvidactylus* Hw. 1 okaz złowiony przez p. M. Isaakową.
172. *Pterophorus lithodactylus* Tr. 1 okaz złowiony przez p. M. Isaakową.
173. *P. osteodactylus* Z. 21 VIII 1929 Smoleń (Strzegowa).
174. *Harpella forficella* Sc. Ze zbiorów p. M. Isaakowej.
175. *Hypatima binotella* Thnbg. Ze zbiorów p. M. Isaakowej.
176. *Acompzia cinerella* Cl. 2 VII 1917, Skalka.
177. *Scardia boleti* F. Ze zbiorów p. M. Isaakowej.
178. *Tineola biselliella* Hummel. Ze zbiorów p. M. Isaakowej.

Ogółem zanotowaliśmy dla okolic Zawiercia 657 gatunków motyli większych (*Macrolepidoptera*) i 178 mniejszych (*Microlepidoptera*).

Zusammenfassung:

Die Umgebung von Zawiercie ist von Norden, Westen und Süden durch grosse Fichten- und Föhrenbewaldungen, teilweise auch durch Laubwälder charakterisiert. Die Gegend ist hier niedrig und sehr sumpfig.

Von Osten ist Umgebung dagegen ganz trocken, gebirgig, aus Hügeln der Krakau-Wielunerkette bestehend. Die Hügel haben bis 500 m. ü. M. der Höhe.

Geologisch besteht der westliche Teil aus Trias-Keuperlehm unterlagen, der östliche — aus Jurassischen Formationen.

Diese zwei verschiedenen Umgebungen haben auch ganz differente, für sich eigentümliche Lepidopterenfaunen.

Die Verfasser geben 657 Arten *Macro-* und 178 Arten *Microlepidoptera* bisher aus der Umgebung von Zawiercie bekannt.

Darunter sind 4 neue Formen beschrieben:

I. *Pol. flavicornis* L. ab. *unimaculata* ab. nov. (Taf. XI. F. 12), nur mit der Rundmakel auf den Vfl (Nierenmakel ganz unsichtbar), sonst normal.

II. Die nachstehenden 3 Formen wurden in der Sammlung der vorm. Schule der A. G. „Zawiercie“ in Zawiercie gefunden. Diese Formen wurden seinerzeit von dem gestorbenen Entomologen, Herrn Julius Isaak, bezettelt. Da aber Beschreibungen dieser Formen in der Literatur nicht zu treffen sind, geben die Verfasser entstprechende Diagnosen unter dem Namen des J. Isaak als Entdecker bekannt:

1. *Br. parthenias* L. ab. *szymańskii* Isaak ab. nov. (Taf. XI. F. 13). Die schwarze Binde auf den Hfl fast ganz verschwunden, der schwarze Schatten auf dem Innenrand sehr stark reduziert. Die Vfl stark verloschen.

2. *Oper. boreata* Hb. ab. *isaaki* Isaak ab. nov. (Taf. XI. F. 14). Mittelfeld der Vfl ganz ohne Zeichnung, licht weissgrau. Aussenrand und Wurzel graubraun.

3. *Oper. boreata* Hb. ab. *pygmaeata* Isaak ab. nov. (Taf. XI. F. 15). Kleine Exemplare, bis $\frac{2}{3}$ der normalen Grösse. Zeichnung verloschen.

Als neu für Lepidopterenfauna Polens wurden angegeben: *Lyc. admetus* Esp. ab. *ripartii* Frr. (bis jetzt nur aus der Umgebung von Lwów als typische Form *Lyc. admetus* Esp. bekannt) und *Hydr. lucens* Frr. ab. *fucosa* Frr.

Die selteneren erbeuteten Arten sind folgende: *Od. carmelita* Esp., *Mam. glauca* Hb., *Br. perla* F., *Pl. consona* F., *Cym. fluctuosa* Hb., *Cod. orbicularia* Hb., *An. praeformata* Hb., *Lygr. reticulata* Thnbg., *Lar. fluviala* Hb., *Lar. frustata* Tr., *Asth. anseraria* HS., *Ep. diversata* Schiff., *Abr. sylvata* Sc., *Gn. pullata* Tr. ab. *impeginata* Guen., *Arct. caesarea* Goeze, *Nud. mundana* L. und *Com. senex* Hb.

OBJAŚNIENIE TABLIC (ERLÄUTERUNG DER TAFELN).

TAB. X.

1. *Papilio podalirius* L. ♂, forma przejściowa do ab. *nigrescens* Eim.
2. *Papilio podalirius* L. ♀, okaz aberatywny.
3. *Papilio podalirius* L. ♀, okaz aberatywny.

4. *Limnitis populi* L. ab. *radiata* Schultz ♂.
5. *Melitaea dictynnoides* Horm. (?), ♀.
6. *Melitaea dictynna* Esp. ♂.
7. *Melitaea athalia* Rott. ♂.
8. *Melitaea aurelia* Nick ♂ × *athalia* Rott. ♀ (?), ♂.
9. *Melitaea athalia* Rott. ♂ × *aurelia* Nick ♀ (?), ♂.
10. *Melitaea aurelia* Nick ♂.
11. *Lycaena hylas* Esp. ab. *elongata-obsolata* Courv. ♂.
12. *Lycaena coridon* Poda trans. ad ab. *cinnus* Hb. (*caeca* Courv.) ♂.
13. *Hesperia alveus* Hb. ♂.
14. *Hesperia carthami* Esp. ♂.
15. *Hesperia alveus* Hb. ♂, okaz aberatywny, bardzo zbliżony do *H. carthami* Esp.

TAB. XI.

- 1, 4. *Trichiura crataegi* L. ♂, ♀, najliczniejsza miejscowa ciemna forma, zbliżona do var. *ariae* Hb.
2. *Trichiura crataegi* L. ♂, jasna forma, odpowiadająca typowemu ubarwieniu.
3. *Trichiura crataegi* L., ♀, okaz normalny.
5. *Drepana lacertinaria* L., ♀, okaz aberatywny.
6. *Agrotis exclamationis* L. ♀, okaz aberatywny.
7. *Agrotis tritici* L. trans. ad var. *seliginis* Dup. ♀.
8. *Agrotis tritici* L. ab. *obelisca* Steph. ♂.
9. *Agrotis obelisca* Hb. ♂.
10. *Mamestra dentina* Esp. ♂, okaz aberatywny.
11. *Orrhodia erythrocephala* F., ♀, okaz aberatywny.
12. *Polyplocia flavicornis* L. ab. *unimaculata* ab. nov., ♂.
13. *Brephos parthenias* L. ab. *szymański* Isaak, ♀.
14. *Operophtera boreata* Hb. ab. ♂ *isaaki* Isaak.
15. *Operophtera boreata* Hb. ab. ♂ *pygmaeata* Isaak.
16. *Acidalia ornata* Scop., ♀, okaz aberatywny.
- 17, 18. *Parasemia plantaginis* L. ab. *floccosa* Graes. ♂ i ♀.
19. *Sesia empiformis* Esp. ♀, forma wiosenna (maj).
20. *Sesia empiformis* Esp. (?) ♀, forma letnia (lipiec).
21. *Hepialus fusconebulosa* de Geer, ♀.
22. *Hepialus fusconebulosa* de Geer, ♀, jasna forma.